

ELOFIZETÉS.

Helyben és vidéken

Egy évre — — 36 kor.
Fél évre — — 18 kor.
Egy negyed évre — 9 kor.
Egy óra — — 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasútiak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, augusztus 23.

A magyar bor védelme.

Úgy látszik végre ráeszmélünk mi jámbor magyarok is, hogy a balek szerepe szánalmas és kacagtató. Eddig talán tetszelegtünk magunknak, hízeltgett az ősemberi hiúságunknak, hogy mi mindent tudunkadni a szomszédainknak: bust, gabonát, bort és könnyen hevülő, lobogó magyar vért. Ha Ausztria, vagy Németország kifogyotta legfontosabb élelmiszeréből, akkor hozzánk fordult és mi a naiv falusi rökön módjára kitártuk éléskamránk ajtaját, mert hiszen a magyar vendégszerető lovagias nép és nem engedheti nélkülözni a szövetségeseit, inkább a mi állunk kopjon fel.

Eddig ez így volt. Azonban azt látjuk, hogy a nyájas önzetlenség bennünket könnyen a koldusbotra juttat és ezért kezdjük kissé józanabban magyarázni, revideálni a magyar lovagiasság és önzetlenség pókhálós szabályait. Ez a nézet ma alakult ki azon a szaktanácskozáson, amelyet a kereskedelmi miniszteriumban tartottak az új termésű magyar bor védelme érdekében. Általános hiedelem szerint az idén jó bortermés lesz; valószínűleg megterem 6 millió hektoliter bor, amelyből két millió hetolitert átadhatunk Ausztriának és Németországnak. Különösen német szövetségünk érdeklődik az idén behatóan a mi boraink iránt.

Epen e körül folyt ma tanácskozás a kereskedelmi miniszteriumban különböző szaktérfiak bevonásával. Általában az a vélemény alakult ki, hogy meg kell szüntetnünk az Olesó Jánoskodást a mi termelvényeink értékesítésénél. Ha Németország a tokaji, badacsonyi, ménesi, magyaradi borunkra szomjazott, akkor adjon jó árat ezért a luxusért, hiszen annyit, hogy ne csupán egyes szőlősgazdák szerezzenek vagyon, hanem az ország is hasznát lássa. Meg kell teremteni azt a szervet, amely a borkivittelt úgy irányítsa, hogy a pénzünk értéke is emelkedjen általa. Nem titok, hogy a pénzünk értéke a háboru folyamán hanyatlott és még a meghódított Szerbia dinárjának is nagyobb értéke van, mint a mienkének. Ez különösen a német márkával szemben észlelhető feltűnően. Ha Németország nem csinál lelkiismereti kérdést abból, hogy a hozzánk kerülő kősznre huzonöt százalékos adót vet ki és így rendkívül megdrágítja ezt az igazán fontos életszükségleti cikket, akkor mi a luxus árunkat — a bort — szüntán

olyan drágán adhatjuk, ahogyan csak lehet.

Amde nem kell megállani a bornál. Jó tengeri és burgonyatermés ígérkezik. Valószínűleg ebből is kór majd szövetségeseink. Adjunk neki, de drágán és csak annyit, amennyit nélkülözni tudunk. Tanuljuk meg végre a németektől, hogy a világháboru után csak úgy tudunk élni, ha jobban vigyázunk a zsebünkre és a vérünkre. (⇐)

Konrad báró védi a Karsztot.

Budapest, augusztus 22. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcátér:

Slovojanál, Ocnánál és Sultától nyugatra az ellenség erős, de hiábavaló támadásokat intézett. Egyébként nincs jelenteni való.

Olasz harcátér:

Augusztus 21-ike az Isonzóhadcsereg történetében a legforróbb napok egyikévé vált. Canaletól keletre Wrh falut át kellett engednünk az ellenségnek. Az olaszok minden erőfeszítése, hogy lökésükkel az e helységtől délre fekvő magaslatokon átjussanak, sikertelen maradt. Ép úgy meghiusult az ellenségnek Desolatól délre több, jelentékeny erővel intézett támadása. Ez alkalommal a 25-ik morva népfőlközred különösen kitűnt. Görztől keletre és Biglianál a vitéz védők legelső árkaikat új, ismételt rohamokkal szemben, mint az előző napokban, most is győzelmesen megtartották. Az ellenséget súlyos veszteségei és teljes kimerülése itt arra kényszerítette, hogy délután harci szünetet tartson. A legerősebben a Karszt fennsíkon folyt a viaskodás. Hevességben már alig meghaladható tűzérési tűztől támogatva, az ellenség kora reggeltől késő estig hadosztályt hadosztály után vetett állásaink ellen harcba. A legerősebb csapás, a szakasz két szárnya ellen, a Fajti-Hrib—Kostanjevicza terület ellen, ahol 1915. nyára óta a Karsztot harcoló 39-ik és 46-ik számú magyar ezredek új hősi hirt szereztek, továbbá Medeasa és Pan Giavonni ellen irányult. A nap eredménye a csapatok és vezetőik fényes magaviseletének megfelelő volt. Ha kis, a védőharc természetéből következő ingadozásokra került is a sor, a siker elvitázhatatlanul a mi oldalunkon van. Ma napfelkelte óta olasz tömegek újra és újra rohamoznak állásaink ellen. Konrad báró tábornagy hadcsoportjánál sokszor fokozott harci tevékenységre került a sor. A Sugana-

völgyben felderítő osztagaink 70 foglyot szállítottak be. Arzierótól északnyugatra a tegnap jelentett vállalkozásnál 2 tiszt, 150 főnyi legénység és 3 géppuska maradt kezünkön. A Gardától nyugatra heves harcok után csapataink elfoglaltak egy ellenséges támaszpontot. — **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Uj angol támadások.

Berlin, augusztus 22. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcátér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

Flandriában a tűzérési harc a tengerpart mentén és Bixschotól Warnetonigedig ismét nagy hevességet ért el. Tegnap reggel Iperntől északkeletre heves tűzhullámok után az angolok St. Juliennenél erős előretörést intéztek. Visszavertük őket. Ma reggel a Stadentől és Manintól Ipern felé vezető országutak között új harcok fejlődtek ki. Artoisban, Lensről északnyugatra és nyugatra erős tüzelőkészítés után az ellenség megtámadta állásainkat. Helyi betöréseket, erőteljes ellentámadásokkal, amelyek elkéseredett közelharcokra vezettek, egyenlítettünk ki. A felgyújtott Lens várostól délnyugatra egy szénhalm még az angolok kezén van. Le Catelettől északnyugatra és nyugatra számos előtéri ütközet játszódott le, amelyekből foglyokat szállítottunk be. St-Quentin újra a franciák tüze alatt áll.

A német trónörökös hadcsoportja:

A verduni csatatéren a franciák tegnap néhány szakaszon folytatták támadásaikat. Sok helyen még éjjel is folyt a harc. Az Avocourt-i erdő délkeleti részében és az ettől keletre fekvő magaslaton az ellenség számos hiábavaló roham után megvetette lábát a 304-es magaslaton. Tűzünkben és a derék védők vitézségén minden támadás meghiusult. Azok is, melyeket délnyugatról és a Mort-Hometől átkarolólag intéztek. Azokat az előretöréseket, amelyek a Bois de Corhenustól keletre fekvő hegyhátról a Forges ellen irányultak, visszavertük. Maas keleti partján a franciák benyomultak Samogneux déli részébe. Egyébként a 344-es magaslatról a Beaumont—Wachorowille-i utig és a Fosse erdőben délelőtt és délután vonalaink ellen előretörő tömegeiket véresen visszavertük. Az ellenséges gyalogság veszteségei súlyosak voltak. A francia hadvezetőség a 10 támadó

hadosztályból többet kénytelen volt friss csapatokkal pótolni. A legutóbbi napokban Voss hadnagy 36-ik és 37-ik, Müller tiszthelyettes 25-ik és 26-ik légi győzelmet aratta.

Keleti harter:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

Rigánál, Dünaburgnál, Tarnopolnál és a Zbrucz mentén feléledt a harci tevékenység.

Jozsef főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala:

A Trotus völgytől délre augusztus 20-án és 21-én a románok nagy erőket vetettek hareba, hogy a Grosesci-től kétoldalt és Sovejától északkeletre szerzett tényereséget csapatainktól visszarágadják. Minden támadást nagy veszteségükkel visszavertünk. Mackensen hadserege támadt és a Macedón arcvonalon a helyzet változatlan. — **Ludendorff**, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Wekerle nem oszlatja föl a Házat.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Egyik fővárosi estilap szerint Andrassy Gyula gróf azért nem lehetett miniszterelnök, mert nem tudta garantálni, hogy a Ház feloszlása nélkül semmi tudja a helyzetet és a felség nem volt hajlandó felhatalmazást adni a parlament esetleges feloszlására. E tekintetben különösen az utóbbi napok érezték meg igen erősen a király elhatározását. Nevezetesen amíg csak halvány reménye van annak, hogy a választójogi reform letárgyalását a mai parlament munkaképességével biztosítani lehet, addig a király hallani sem akar arról, hogy a háború alatt az országgyűlés feloszlásának eszközéhez nyuljon.

Az tény, hogy Wekerle egész váltakozásának alapja az, hogy nem választat. A királytól erre felhatalmazása nincs is. A korona csak a legvégső esetben tudná magát a Ház feloszlására határozni. Megelőzőleg azonban még sok válságnak kellene lefolynia és sok kísérletnek kellene meghiusulnia.

A parlament összehívására vonatkozólag eddig nem történtek intézkedések. A helyzetben a legnagyobb érdeklődést a munkapárt magatartása alkotja. A pártkörben tegnap is eszmecsere tárgya volt Wekerle kormányalakítása és az a vélemény alakult ki, hogy a párt Wekerlével szemben is megmarad ellenzéki álláspontján. Az állami szükségletek kérdésében azonban a munkapárt ép úgy támogatni fogja Wekerlét, amint Esterházyt.

Khuen-Hederváry Károly gróf a munkapárt elnöke ma este érkezik vissza Budapestre. A munkapárt csakis szeptemberben, közvetlenül a képviselőház összehívása előtt tartandó pártértekezletén fogja magatartását hivatalosan megállapítani. Addig a párt vezetési, köztük Tisza István gróf is visszatérnek és ezen az értekezleten már résztvesznek.

Károlyi Mihály grótot, aki Kissingenben üdül, a pártnak Budapesten tartózkodó tagja értesítették Wekerle kinevezéséről és megkérdezték, hogy milyen magatartást tanúsítsanak Wekerle vállalkozásával szemben. Károlyi gróf válaszul a következő táviratot küldte: *Rendben van a dolog, de vigyázzatok a választójogra.*

Wekerléről a németek.

Berlinből jelentik: Az ismét miniszterelnökké kinevezett Wekerlét Berlinben rokonérzettel üdvözlik, mert tudják róla, hogy nem csak politikai, hanem gazdasági tekintetben is hűséges hiva a Németországgal való szövetségnek. E mellett azonban megállapítható, hogy bizonyos meglepetést keltett az a körülmény, hogy nem — mint biztosra vették — Andrassyt, hanem Wekerlét bízták meg a kormány újalakításával. Ezt a fordulatot a Vossische Zeitung külpolitikai vonatkozással

igyekezik összefüggésbe hozni. A lap szerint Andrassy a lengyel kérdés olyatén megoldásának szószóója, amely nagyobb lengyel területnek a kettős monarchiába való bekebelezésére törekszik. Mivel azonban a kérdésnek ilyen megoldása nehézségekkel jár, Andrassy átengedte helyét Wekerlének. Egyébként — állapítja meg a Vossische Zeitung — a magyaroknak Tisza visszalépeése óta nem ok nélkül az az érzésük, hogy különböző erők közrehatása folytán sulyuk a kettős monarchiában megcsökkent; ezen a bajon van hivatva az új kormány segíteni.

A Berliner Tageblatt annak a véleménynek ad kifejezést, hogy Wekerle kormánya kifejezetten kompromisszumos kormány lesz. Ezután szó szerint így folytatja a lap:

— Nehéz előre megmondani, vajjon az erős akaratu, ifju Esterházy kudarcá után a magyar államművészet koncilians veteránjában az igazi embert találták-e meg a homlokterben álló választójogi probléma megoldására.

Különböző oldalról azt mondják, hogy Magyarországon erős kormányra van szükség, amely vagy elintézteti most nyugodtan a választójogi kérdését, vagy elodáztatja, mindenestre azonban biztos többségre támaszkodva, Tisza ismert energiájával kezeli a háborús és békés kérdéseket.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt tárgyalásokat folytatott a kabinet-alakítás dolgában. Délután 2 óra 40 perckor a dányosi birtokára utazott.

TANÜGY.

(—) **Az iparostanonciskola új igazgatója.** Álmási T. Pál elhunytával az iparos tanonciskola igazgatósága megüresedett. Az iparostanonciskola felügyelő bizottsága ülést tartott, amelyen az elnöki tisztet Ketrer Károly tanfelügyelő töltötte be. Az iparostanonciskola irásában boterjesztett kérelmére, *Wagner J.* Agoston, a Kazinczy-utcai polgári finiskola derék rajztanítójával töltötték be az igazgatói széket. A választás egyhangulag történt, ami legjobb bizonyítéka annak, hogy az új igazgató, ugy szaktudásával, mint évtizedes gyakorlati ismereteinél fogva teljesen rátermett erre a nagyfontosságú állásra s hogy tőle az intézmény fejlesztése és felvirágoztatása körül sok szép és eredményes munkát várhatnak a szakörök.

(—) **A városi zeneiskola** (Batthyány-utca 26, I. em.) tanít: zongora, hegedű, gordonka, cimbalomjátékok, fuvó hangszereket, magán éneket, elméletet, összhangzattant, kamarazenét stb. — Tandij *rélévénként* 60 korona, amely havi részletekben is fizethető. Beírási díj 10 korona. Jeles tanulók kedvezményben része-

sülnek. Beírás szept. 1., 3., 4. stb. napján mindig d. u. 3--5 óráig. Tanítás kezdete szept. 5-én d. u. 3 órakor. Az igazgatóság.

Kormányvédelem

az idei bortermés értékesítésénél.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

A magyar bortermés értékesítésére és főképen exportálására jelentős értekezlet folyt le ma délelőtt a kereskedelmi miniszteriumban. A kereskedelmi miniszterium, földművelésügyi miniszterium és a pénzügyminiszterium képviselői, tizenkét iparkamara küldötte, a magyar szőlősgazdák megbízottjai és több szakember jelent meg az értekezleten, amelyen *Lers Vilmos*, báró kereskedelmi ügyi államtitkár elnökölt. Az ülés megnyitása után *Lers Vilmos* annak a véleményének adott kifejezést, hogy valutánk megjavítása szempontjából nagyon előnyös lenne, ha sok jó és drága bort szállítanánk a vámkülföldre. Közölte az államtitkár, hogy mintegy *öt millió hektoliter bortermésre van kitévésünk*, amely erősen meghaladja a tavalyi termést és az ilyen rekord termés mellett kétféle hektoliter bor feleslegünk van, amit exportálhatunk. Ez a felesleg pénzértékben *egy milliárd korona bevételt* jelent az országnak.

A felszólalást követő vita során az a vélemény alakult ki, hogy az exportra kerülő bor minimáltassék és hivatalosan állapítsák meg azt az árat, amelyen alul a bort szállítani nem szabad. A felszólalók nagyrésze azt is javasolta, hogy csakis *hegyi borok és seprű nélküli fejtett borok szállíttassanak* a vámkülföldre. Foglalkoztak a borközpont kérdésével is. Alapos és szenvedélyes vita indult meg és az értekezlet *egyhangulag foglalt állást a központ ellen*. Emlében szükségesnek tartották egy olyan központi szerv felállítását, amely a kivittelt organizálja, továbbá a német Import Centrálnek, a bevétel körül támasztott nehézségeit, amelyeket a magyar kereskedők a muljból már jól ismernék, megszüntesse.

Ezután *Hajducska Rezső* szőlőbirtokos általános felülvizsgálást keltett felszólalásában rámutatott arra, hogy a mai exportunkat nagyon megnehezíti az a körülmény, hogy *Németország Svájcban át igen nagymennyiségű olasz bort importál*. Az értekezlet tagjai e felszólalás után kíváncsian várták az elnöklő államtitkár felszólalását, de az elnök adós maradt minden felvilágosítással.

Az értekezlet erőteljesen állást foglalt a lánckereskedelem, valamint az illetéktelen elemeknek a borexport lebonyolításába való beavatkozása ellen. Az értekezlet tagjai felhívták az államtitkár figyelmét arra is, hogy az osztrák verseny igen nagy ártalmára van a magyar borkereskedelemnek. Osztrák kereskedők, ugyan úgy, mint a múlt esztendőben, idén is próbálkoznak olcsón összevásárolni a magyar bort és ezután ok exportálják busás nyereség mellett azt a vámkülföldre. Az értekezlet befejezésével az elnöklő államtitkár kijelentette, hogy az elhangzott felszólalások fontolóra vétele után rendelet fog megjelenni a magyar bor védelméről és exportálásáról.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasói

hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el :-:

Uzsora Aradról kicsempészett cukorral.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A cukorban kereskedés terén nagyarányu *uzsora* fejlődött ki. A cukorka és a bonbon ugyan nem elsőrangú élelmiszer, de mégsem luxus cikk. Különösen a gyermekek szervezétére van nagy befolyással a cukor és azért, mint gazdag tápláló erővel bíró anyag, óriási keresletnek örvend.

Ha összehasonlítjuk a fehér cukor és a cukorka árát, akkor azt találjuk, hogy óriási a különbség, ami azonban abszolútan nincs semmivel sem megindokolva. A tipomított fehér cukor ára egy korona negyven filler, míg a közönséges cukorka kilója tíz korona, az angol drobsz tizenkettő-tizenöt korona, a karamel pedig tizenöt-husz korona kilónként.

Ausztriában tekintetbe vették ezt a különbséget és a cukorkának az árát maximálták és pedig oly módon, hogy kilónként háromnyolc koronában állapították meg. *Magyarországon a cukoruzsora szabadon virágzik.* Az a körülmény, hogy a cukorkán rengeteget lehet nyerni a fehér cukorral való zúgkereskedést felfedezte. *Aradon lehet fehér cukrot kéz alatt négy-öt koronáért vásárolni.* A rendőrség most egy nagy aranyu cukorcsempészés ügyében nyomoz, mert érthetetlen, hogy ez a fehér cukor hogy jöhet forgalomba, noha az egész cukor ipar állami felügyelet alatt áll.

Mint hogy Ausztriában csak az ott készült árukra érvényes a maximális ár és az ugynevezett „magyar árú” szabad, az árdrágítók egy különös módját találták ki az uzsoranak. A hadi uzsora hivatal rájött arra, hogy Magyarországból titkos utakon Bécsbe kerül a cukor, ott feldolgozzák és mint magyar terméket óriási haszonnal tovább adják.

Pozsonyban van a „Rekord” nevű csokoládé-gyár, amelynek tulajdonosai *Kohut Lipót és Degenring Frigyes.* Ezek 1916. őszén megvásárolták Bécsben egy Aradról (odaszármazott *Bayer Gyula* nevű embernek a cukrászdáját. Mint hogy a vásárlók külföldiek és így az iparhatóság nem adhatott volna nekik engedélyt az ipar folytatására, Bayer a vállalatát „Bayer J. cukor-gyár” címen jegyeztette be. Ez év januárjában azután a pozsonyi cég megkezdte manipulációját Bécsben. Kizárólag tej-karamellákat gyártott. A hatóság hónapokkal ezelőtt beszüntette a cég részére a fehér cukor kiszolgáltatását, mert szabálytalanságot követtek el, azonban nem jöttek zavarba és mint a hadiuzsora hivatal megállapította, titkos utakon *különösen Aradon vásároltak sok fehér cukrot.* A bécsi és környékbeli cukorkereskedők a maximális árak kijátszásával olyképen szereztek be a pozsonyi cégtől az árut, hogy a pozsonyi gyár irodájában fizették le a tulmagas összegeket és egy utalványt kaptak a bécsi ipartelepre, ahol aztán az árut kiszolgáltatták. Míg Ausztriában a tejkaramellának métermázsánkénti ára ötszázötven korona és a kis kereskedésben egy kiló ára hét korona ötven filler, addig a bécsi kereskedő az aradi cukorból készült áruért tizenöt korona volt kénytelen fizetni egy olyan csomagért, amely még egy kilót sem nyomott. Azonban mint magyar árut szívesen vásárolták.

A hadiuzsora hivatalnak tudomására jutott a visszaélés, elrendelte a házkutatást és körülbelül ezer kilogramm, aradi eredetű cukrot és hatszáz kilogramm feldolgozott tejkaramellát le-

foglaltak és a *cukorgyárat bezárták.* A pozsonyi cég bécsi megbízottját, egy *Buchheim József* nevű embert, aki bevallotta, hogy *személyesen járt Aradon cukorvásárlás céljából és azt mondta, hogy egy itteni kávéházban ügynököktől vásárolta a cukrot, letatáztatták.*

Félkezü gyilkos.

— Bécsi tudósítónktól. —

A legszínesebb fantázia sem tud elképzelni egy olyan bűnügyi esetet, mint amilyen az a bécsi legfelsőbb törvényszéknek kellett foglalkoznia tegnap. Egy halálra ítélt ember semmiségi panasza alapján tárgyalt bűneset rendkívül érdekes részleteiről tudósít bejünknek bécsi levelezőnk:

Márkózini Joet, egy félkezü embert, akinek jobb karját évekkal ezelőtt amputálták, 1906-ig harminenyeleszor ítélték el különféle bűncselekmények miatt. Az erre következő három esztendőben tizenegy ízben követett el különböző bűnöket. Ez utóbbiak miatt azonban az eljárást beszüntették, mert az orvosszakértők a vádlottat örültnak nyilvánították. A szakvélemény szerint morálisan insanitiben szenved, ami olyan betegség, amely felelőtlené teszi őt cselekményeiért. A törvényszék gondnokság alá helyezte Márkózini, majd pedig az örültnak hazába zárták, ahonnan 1915-ben szabadult.

Egy évvel később 1916. májusában gyilkosságot követett el, megölt egy tizenéves esztendő Oberatore nevű gyermeket. A fiút a szülei egy számfogattal a fajújuktól kicsit távol fekvő szántóföldjükre küldték. Mint hogy a gyermek sokáig elmaradt, keresésére indultak és testvérei a földjük mellett egy kőrakásnál vérbefagyva találták, míg a számar egy fához kötve vígan legett. Megállapították, hogy a gyermeket valaki megfojtotta. Hosszu nyomozás után Márkózini vitte gyanuba. Az ingén vérvonásokat találtak, azonban tagadta a gyilkosságot és azt mondta, hogy a vér onnan származik, hogy egy bárányt ölt le. A gorsóvi vizsgálat megállapította, hogy embervért találtak az ingen. A kihallgatott tanuk terhelőleg vallottak a vádlott ellen. Kiderült, hogy leányát kitanította arra, hogy alibit bizonyítson a leánya a főtárgyaláson nem is tett vallomást. A bíróság kiderítette azt is, hogy azért ölte meg a gyermeket, mert ez tetten érte, amikor szüleinek kertjéből gyümölcsöt lopott és attól félt, hogy följelentik és ismét az örültnak hazába kerül.

A törvényszéki orvosszakértő ez alkalommal is azt jelentette ki, hogy a vádlott elmebajos. Mint hogy azonban az ellenőrző orvosszakértő véleménye ellentétes volt az említett véleménnyel, a törvényszék a gráci tudományos egyetem orvosi fakultásának véleményét kérte ki. Az egyetemi tanárok azt a szenzációs nyilatkozatot tették, hogy a vádlott sosem volt örült és most sem az, illetve ha valamikor elméje zavart volt is, most teljesen meggyógyult. Beszámíthatósága mindig meg volt.

A védő ügyvéd semmiségi panaszt adott be a halálos ítélete ellen, rámutatott arra, hogy az egyetemi tanárok véleménye hiányos, mert nem kutatták azt a kérdést, vajon a vádlott nem szenvedett-e más lelki bajban, mint morálisan insanitiben. A legfelsőbb törvényszék a semmiségi panaszt elutasította. Érdekes az a körülmény, hogy a legfelsőbb bíróság az egyetem szakvéleménye alapján elrendelte, hogy ama-

tizenegy bűncselekményben, amelyet Márkózini 1906. után követett el, az első bíróság indítsa meg az eljárást.

Tárgyalja az entente a pápa jegyzékét.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

Basel. A Manchester Guardian azt írja, hogy a szövetségeseknek a pápa jegyzékére adandó válasza a további tárgyalásokat lehetővé teszi.

Lugano. Az olasz minisztertanács 3 óráig tartó ülésében elhatározta, hogy a szövetségesek együttesen, behatóan megvizsgálják a pápa békejegyzékét.

Karlsruhe. Ferrari bíboros, Milanó püspöke Svájcban tartózkodik. Allítólag ez összefüggésben van a pápa jegyzékével.

Genf. Az entente válaszáról az hírlik, hogy nem utasítja el a pápát, hanem hogy kéri a békepontok pontosabb megállapítását. Ez csak úgy lehetséges, ha a központi hatalmaktól sikerül pontos békefeltételeket kapni.

Krisztea Miron az Apponyi rendeletekről.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

A román püspöki kar kihallgatásával kapcsolatosan, amelyet általában Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter elleni tüntetésnek fogtak fel, kíváncsian várták, hogy a román püspöki kar milyen módon akar állást foglalni Apponyi Albert gróf rendeleteivel szemben és a Wekerle kormány folytatni fogja-e ebben a kérdésben eddigi politikáját, amely a román tanítóképzők szigorú ellenőrzésére, a román nemzeti iskolák államosítására irányul.

A szállongó híresztelésekre vonatkozólag *Krisztea Miron* karánsebesi püspök, a királyt üdvözlő küldöttség egyik tagja a kihallgatásról a következőket mondotta fővárosi tudósítónknak:

— tegnapelőtti királyi kihallgatáson semmi más nem volt, mint a román egyház hűségének és hódolatának tolmácsolása a magyar király előtt, mire eddig nem volt alkalmunk. Az Apponyi féle rendeletekről a kihallgatáson egyáltalán nem volt szó. Ép így nincsenek összeköttetésben a tanítóképzők és a román iskolákkal szemben tervezett kormányintézkedésekkel mostani budapesti tanácskozásaink sem, amit egyesek híresztelnek. A Budapesten időző püspökök kizárólag a Gozsdu alapítvány ügyében üléseznek és ezek szombatig elhúzódnak.

— Ami pedig az említett rendeleteket illeti, tényleg vannak bizonyos aggályaink és kívánságaink. A görög keleti román egyház természetesen védelmezi autonóm álláspontját és ennek a kérdésnek megoldására a metropolita szeptember 3-ára metropolitai konzisztoriumot hívott össze és itt fog megtörténni a püspöki karnak egyetemes állásfoglalása. Tudomásom szerint eddig ezekben az ügyekben nem léptek részünkről érintkezésbe a Wekerle kormánnyal.

Arra a kérdésre, hogy mit várnak a román egyháztól a választójogtól, *Krisztea* a következőkben felelt:

— Azt, hogy a románok is bajussanak az

alkotmány sáncába, részt vegyenek az alkotmányos életben és befolyást gyakoroljanak annak alakulására. Tudom, hogy a magyar közvéleményben sokan félnek a tulzókól. De

azt kérdezem, ha vannak ilyen tulzók, nem jobb-e, ha ezek bent a magyar parlamentben jutnak szóhoz, mintha külföldön beszélnek, vagy itt bent titokban agitálnak?

Tizenötezer korona a hallgatásért.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Markovits József 23. gyalogezredbeli katona még 1915-ben jelentést tett felettes hatóságának, hogy a főköli gazdaságnak Herta majorjában, az elszállított marhák lemészárlása körül szabálytalanságok és visszaélések történtek. Erre meg is indult a vizsgálat, azonban megfelelő bizonyíték hiányában megszüntették az eljárást.

Markovics csak nemrég szerzett tudomást arról, hogy a nyomozás nem vezetett eredményre; ismételten megtette feljelentését, most azonban a katonai rendőrség IX. kerületi parancsnokságánál. Nem sokkal e feljelentés megtétele után Markovics Tökölön járt, ahol megtudták, hogy e katona ismét kellemelekedik. A gazdaság egyik vezetője érintkezésbe lépett Markovicsal és rá akarta bírni, hogy vonja vissza feljelentését, mely esetben 50.000 korona honoráriumban részesülne. Egyben azt is tanácsolta Markovicsnak, hogy a további tárgyalásokat Rózsa igazgató-helyetttel folytassa.

Markovits mindezekről jelentést tett közvetlen parancsnokságának, mely viszont Alszeghy alezredest, a katonai rendőrség vezetőjét értesítette az esetről. A katonai rendőrség bevezette erre a nyomozást, melynek érdekében Markovics szívesen elfogadta az említett gazdasági tisztviselő ajánlatát és elment egy fővárosi bankba, ahol külön szobába vezetve őt arra kérték, hogy vonja vissza feljelentését. Markovits itt kijelentette, hogy ő már nem tehet

semmit, de lépjenek érintkezésbe azzal az őrmesterrel, aki a nyomozás lefolytatásával meg van bízva.

A nyomozást vezető Tibor főhadnagy Steinberg nevű őrmesterét — ki a polgári életben jómódu kereskedő — bizta meg azzal, hogy Rózsa igazgató-helyetttel tárgyaljon. Adták Steinbergnek az ügy hamisított jegyzőkönyveit, egyben pedig detektíveket is adtak mellé. Steinberg e hamisított jegyzőkönyveket át is adta Rózsa igazgatónak, kitől ellenértékül egy 15000 koronáról kiállított utalványt kapott. A pénzüsszeget azonban felvenni nem tudta az őrmester, amennyiben a főpénztár zárva volt. Visszament erre Rózsa igazgatóhoz és tudatta vele, hogy nem vehette fel a pénzt; az igazgató 1000 korona készpénzt adott át Steinbergnek s a pénzüsszeget kivül egy 14.000 koronáról kiállított utalványt.

Steinberg a katonai rendőrségnek, a detektívek pedig a rendőrkapitányságnak jelentést tettek a történetekről, beszolgáltatva a kérdéses utalványt is. A széleskörű nyomozást Kreszányi Kálmán főkapitány helyettes személyesen vezeti.

Hétfőn megjelent a honvédelmi ügyészségnél Szilágyi Károly dr. ügyvéd és a bank megbízásából feljelentést akart tenni a megbízott őrmester ellen. A honvédelmi ügyészség a katonai rendőrséghez utasította a feljelentőt, ahol feljelentését el is fogadták.

szabályozási és kisajátítási terveit most készítik a helyszínen dolgozó mérnökök. Előreláthatólag szeptemberre teljesen elkészülnek ezzel a munkával, amikor is a műszaki előmunkálatokat kezdik meg a város területén. Harrer bizonyosra vette, hogyha a szabályozási tervek nyilvánosságra kerülnek, még rohamosabb mértékben indul meg a telekspekuláció s éppen ezért tartotta szükségesnek, hogy eleve megakadályozza a visszaéléseket.

Az előmunkálatok, nevezetesen a kisajátítás, tagosítás és anyagbeszerzés előreláthatólag az egész telet igénybeveszik. A tavasszal azonban, ha a háború nem is ér véget, megkezdik a legmodernebb alapokra fektetve a tervek alapján az építkezést. Hogy azonban ez az építőmunka zavartalanul folyhasson, gondoskodnak arról, hogy a szükséges anyagot, fát, követ előre felhalmozzák. Az új Gyöngyös a legmodernebb városberendezési tervek szerint épül, lesz vízvezeték és csatornázása. Különösen az első fontos, mert Gyöngyös katasztrófáját tudvalevően éppen az idezte elő, hogy vízellátása teljesen kezdetleges volt. A vízvezetési és csatornázási előmunkálatok már megkezdődtek. Most a legtöbb gondot a hajléktalanul maradt lakosságunk tétlenségére való elszállásolása okozza. E kérdést olyként akarják megoldani, hogy a hajléktalan lakosságot barakokban és a rendelkezésre bocsátandó kaszárnyákban fogják elhelyezni.

Az „ARADI KOZLONY

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohányüzletben :-

Négy katona a Marosba fult.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A csendes, a leapadt Maros ma súlyos áldozatot vett magának, újabb bizonyosságot tevé arról, hogy medrének egyenlőtlensége a legsúlyosabb veszélyt rejti magában.

A 33-ik gyalogezred 4-ik tartalék százada Ackermann hadnagy vezetése mellett ma délután fürdeni ment a temesvári hid és a strand fürdő között felállított katona fürdőbe. Ez a fürdő hely körülbelül ezer lépéssel van a strand fürdő felett. A Maros belső része felé korlátok jelölik meg azt, hogy a fürdőző bakáknak meddig szabad bemenni a vízbe.

Ackermann hadnagy mellett a század fürdőzésére egy őrmester is felügyelt s dacára annak megtörtént, hogy egy pár katona nem elégedve meg a kijelölt fürdőző hely nyújtotta gyönyörökkel észrevétlenül felment a temesvári hídhöz s onnan iparkodtak lefelé jönni a Maroson.

Biztak primitív uszás tudásukban és abban, hogy a Marost nem egy helyen a legkönnyebben átléphet lábbal. Hogy mennyire rosszul hisztek, azt az a szomorú eset bizonyítja, amit egy egy szemtanúnak az elbeszéléséből közlünk.

A lefelé uszás közben az egyik legény bukácsolni kezdett a víz alá. Amikor társaik láták a veszélyt a fuldoló segélykiáltása hozzájuk jutott, teljes jóakarattal és bajtársi ragaszkodással siettek hárman is a fuldoló segítségére.

A végzet kegyetlenül szökött bele a helyzetbe és mind a négy katona elmerült a Marosba. Belefulladtak mind a négyen s nem segíthetett rajtuk még az sem, hogy a fürdőző század legénysége, tisztje és őrmestere azonnal segítségükre siettek.

A vezető hadnagy megrendült lélekkel tett jelentést felettes hatóságának a katasztrófáról.

A katonai parancsnokság nyomban kiadta a hidőröknek a rendeletet, hogy a vízbe fulladt bakák hulláit figyeljék s tegyenek hozzá azonnal jelentést.

Az Aradi Közlöny esti tizenegy órakor érdeklődött a Károlyi-híd Zsigmondháza felőli vámházánál az iránt, hogy akadnak-e már hullára? A Maros még magában rejti négy halottját, a vámház embereinek szeme elé még nem került egyik katona hullája sem.

— A német egyetemek a háboruban. Berlinből jelenti tudósítónk: A német birodalom 22 egyetemének a hatodik háborús félévben 63.915 hallgatója volt, míg 1916. nyarán csak 57.000 hallgatták a német egyetemeket. A férfihallgatók száma 57.100, a női hallgatóké 6205. Katonai szolgálatra 46.466 német egyetemi hallgató vonult be. 10126 hallgató a berlini egyetemet látogatta. A müncheni egyetemre 7455 hallgató iratkozott be. A bonni egyetemre 5047 egyetemi hallgató tanult. A rostóki egyetemre 1957 hallgatóval a legutolsó a statisztikában.

— A nyitrai választás. Nyitra-ról táviratozzák: Nyitra vármegye központi választmánya kedden tartott ülésén a nyitrai választás képviselőválasztás napjára aug. 29-ét tűzte ki. A választási elnök Perényi József kinorányi bankigazgató lesz. A kerületben csak a néppárti állított jelöltet dr. Landauer Béla személyében, akinek megválasztása egyhangú lesz.

Telekspekulánsok

Gyöngyösön.

Az újjáépítést a tavasszal kezdik

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A kormány, mint ismeretes, legutóbb rendeletet adott ki, amelyben kimondta, hogy a tűzkatasztrófa által sújtott Gyöngyös város területén csak előzetes kormányhatósági engedéllyel adhatók el a háztelkek. E rendelet, ami fölött mindenütt kommentár nélkül tértek naprendre, nagy meglepetést okozott Gyöngyösön. Amikor ugyanis nyilvánvalóvá vált, hogy a kormány hatalmas akciót indított, hogy a pusztulás helyére új, modern és virágzó várost építsen, az üzérkedők egész tömege lepte el a mátraaljai várost. Fővárosi bankok, konzorciumok emberei, ügynökei jelentek meg akik a hiszékeny gyöngyösiéktől össze akarták vásárolni a telkeket, amelyeken csak üszkös házak meredeztek. Azt a hamis hírt terjesztették, hogy a kormányakció elmarad s a gyöngyösiek a maguk pénzén lesznek kénytelenek elpusztult hájukukat fölépíteni.

Számosan felültek ennek a híresztelésnek és egyre több telek került már a vakmerő spekulánsok kezére. Szerencsére Harrer Ferenc fővárosi tanácsos, aki mint kormánybiztos Gyöngyös újjáépítését vezeti, még idejében észrevette a titokban folyó üzérkedést és gyorsan közbelépett. Az ő előterjesztésére történt azután a kormány preventív intézkedése, mely egyszeriben véget vetett a spekulációnak. A kormánybiztos azt akarja, hogy Gyöngyös rendezésének és felépítésének minden hasznát kárvallott lakosságunk jusson. Gyöngyös

Aki rablógyilkossággal vádolja magát.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi rendőrség bünygyi osztályának ma reggel óta egy megrögzött, számtalanszor büntetett szélhámos fogja van, aki valamikor Aradon kezdte el rögzös pályáját és azóta az ország valamennyi rendőrségénél jól ismertté tette nevét. Évekkel ezelőtt Csiky Tivadar akkori főispáni titkár lakását feltörték és alaposan kifosztották. Csiky Tivadarnak volt egy Tóth Károly nevű fiatal szobainasa s mindjárt erre a suhanca terelődött a gyanu. Hamarosan beigazolódott, hogy a betörést ő követte el. Letartóztatták, büntetését leülte és ekkor lépett rá a kalandos pálya beláthatatlan hosszúságú útjára. Azóta máig nem szerepelt az aradi rendőrségen, de a fővárosi és vidéki rendőrségeknek annál több dolgot adott.

Tegnap este a Tökölly-tér hat számu háiban Klein Mihályné, mialatt konyhájában tartózkodott, észrevette, hogy valaki a belső szobában járkal. Bement, megkérdezte hogy mit keres, mire az illető röviden azzal válaszolt, hogy amit keresett, azt megtalálta, köszönt és sietve távozott. Amikor elment, Kleiné megnézte, hogy nem-e hiányzik valami és ekkor látta, hogy az ismeretlen idegen feltörte a szekrényeket és abból ruhaneműt vett ki. — Azonnal a rendőrségre sietett, ahol feljelentést tett a betörő ellen. Még tegnap este Kleinénak egy őrmester ismerőse, aki közben értesült Kleinétől, hogy egy vasutas ruhában lévő ember betört a lakásába a Tökölly-téren egy hasonló személyleírású vasutas ruhába öltözött embert látott sétálni, akit felszólított, hogy igazolja magát. Az illetőnél egy kosár és egy táská volt. Írásai nem voltak és nem tudta magát kellőképpen igazolni, mire az őrmester felkísérte a katonai rendőrségre, innen azonban az álvasutas meglépett.

Ma reggel az őrmester a Tökölly-téren ismét találkozott vele, megint elfogta és újból felkísérte a katonai rendőrségre, ahonnan aztán átadták a rendőrség bünygyi osztályának.

Beretz Ferenc rendőrkapitány, a bünygyi osztály főnöke fogja itt vallatóra és hamarosan kiderült, hogy az ismeretlen idegen, jó ismerőse a rendőrség bünygyi osztályának, Tóth Károly battonyai, születésű rovottmaltu harmincegy éves urasági inas, aki annak idején Csiky főispáni titkárnál betörést követett el. Először is megmotozták Tóth Károly táskáját és kosarát, amiben egy papi reverendát és borbélyüzletből származó pipere holmikot találtak. Tóth Károly egész hidegvérrel nyugodtan vallotta be, hogy a pipere dolgokat Pap Izidor Hunyadi-utcai borbély üzletéből szerezte. Elmondotta, hogy a napokban az Emke-kávéházban volt, a kávéház zárásakor az udvarba loptódzott, ott benyomta a borbélyüzlet ajtaját, majd bement, lefeküdt és korán reggel a szekrényeket feltörve a pipere dolgokat összepakolta. Az üzletet reggel hét órakor nyitotta ki Pap Izidor fiatal inasa s mikor az üzlet utcai ajtaja felnyílt, Tóth ilegmatikusan féretolta az ajtóból az inast: párdon, engedjen ki — szavakkal elsietett a környékről. Arre a kérdésre azonban, hogy a reverendát honnan szerezte, nem adott elfogadható választ. A bünygyi osztályon valószínűnek tartják, hogy a reverenda Kádár István Salacz-utcai üzletéből való, ahova pár nappal ezelőtt szintén betörtek és posztószöveteket és egy reverendát vittek el. Ezt a betörést azonban Tóth nem volt hajlandó elismerni. Sőt tagadta azt is, hogy a Tökölly-téri betörésnek ő lenne a tettese.

Mikor ezeket elmondotta Tóth, azzal fordult Beretz kapitányhoz, hogy ő ugyan betörésből tartja fenn magát, de ezek a legkisebb dolgok amiket elmondhat és van valami sokkal nagyobb, amit csak azért nem mer elbeszélni, mert attól tart, hogy

akkor kötélre kerül.

A rendőrkapitány érdeklődni kezdett a betörő titka iránt s rövid idő múlva Tóth Károly egy

szenzációs rablógyilkosságról tett vallomást, melynek vallomása szerint ő volt az egyik főtertese.

Elmondotta, hogy ez év márciusában Budapesten tartózkodott s ott Hesz József többszörösen büntetett betörővel barátkozott. Hesz bemutatta egy másik társának, akinek nevét azonban nem tudja s akivel együtt az Erzsébetköruton egy villamoson egy kereskedő pénztárcáját ellopták. A lopást Hesz követte el ő és társa pedig falaztak neki.

A tárcában százötvenezer korona készpénz volt.

Mikor a villamosról leugrottak, sebesen menekülni igyekeztek, de közben a harmadik társukat elfogták. Ők ketten kimentek a nyugati pályaudvarra, ahol jegyet váltottak Bécsbe. Esztergom felé útközben Hesz ijedten mondta neki, hogy csináljanak valamit hamar, mert budapesti detektívek vannak a vonaton, akik őt jól ismerik. Erre Esztergomban észrevétel nélkül kiszálltak a vonatról és gyalog folytattak útjukat. Az esztergom—párkányánai hid előtt Tóth arra kérte társát, hogy a lopott pénzből adjon neki is. Hesz ötezer koronát adott át Tóthnak, aki azonban ezzel nem elégedett meg és követelte, hogy Hesz a százötvenezer korona felét adja át neki. Ezen aztán összevesztek.

Tóth Károly elővette zsebkését, azzal mellbeszurta társát, aki pár percnél kitódás után meghalt, majd a hullát a Dunába dobta.

Ő ezután Bécsbe utazott, ahol nagy úri módon élt, amíg a pénzt el nem költötte.

A szenzációs vallomásának azonban a rendőrkapitány nem adott egészen hitelt azért, mert Tóth Károly törzslapja arról szól, hogy a cinikus gonosztevőnek egyik legkedvesebb foglalkozása a nyomozó hatóságok félrevezetése. Nem lehetetlen azonban, hogy az eset mégis megtörtént és ezért a rendőrkapitány táviratilag értesítést küldött a vallomásról a budapesti rendőrségnek, mely biztos megfogja állami, hogy mi igaz Tóth Károly vallomásából.

Beretz Ferenc rendőrkapitány a betörőt előzetes fogságba helyezte.

Egy komitácsi hagyatéka.

A b—i erdőszélen hirtelen szembekerült egy fegyveres komitácsi. Az augusztusi nap forrósága nem lankasztotta el a tevékenységüket s mindenütt a hegyekben cserkészték. Hol itt, hol ott tűntek fel kisebb csoportokban, néha-néha csak 2—3-an voltak együtt.

Szerb paraszt ruhában öltözve, fegyver, kézigránáttal felszerelve, tarisznya a hátukon így járiák a falvakat sokszor erőszakkal, fanatizálják a népet. Az ügyesség netovábbja, ahogy eltűnnek s ahogy újra előkerülnek.

A csendőrök napok óta lestek egy 3 tagból álló bandát s most váratlanul szembekerültek velük. Ugylátszik nem jó volt az értesülésük, mert nem igen lehet őket meglepni. Alig 10 lépésreire bukkant elő. Ahogy észrevette a csendőrt, a kézigránátot megrántotta s megrongatta a feje felett, de már nem dobhatta el, mert a lövés eldőrdült s a golyó mellbe találta. Lebonylatlott a száraz avarra s félhangosan bucsuztatta el saját magát.

— Na én már befejeztem!

A társa, aki szintén kézigránátot akart dobni a katonákra, látva, hogy a bajtársa elesett, hirtelen futásnak eredt s egy pillanat alatt az erdő sűrűjében nyoma veszett. A kézigránátot eldobta a kezéből, de az nem robbant fel.

Most itt fekszik előttünk a komitácsi ha-

gyatéka. Egy egész kis gyűjtemény, a komitácsi minden kellékével. A tulajdonosa nevét persze nem tudjuk, az írásai, feljegyzései, jegyzetei intelligens emberre vallanak.

Ő maga erőteljes 25—30 év körüli férfi volt. Fekete szakáll és bajusszal, szerb paraszt ruhában, de egy európai mesterember által viselt kabátban.

A hagyatéka főérdekessége: két puská. Az egyik szerb karabély, a másik Mannlicher stutzen. A Mannlicher agya el volt törve s elég kezdetleges mesterember módra, két léccel volt összeszegezve. Závárzata azonban kifogástalanul működött. Két kézigránát volt a zsebében, de használni már nem volt ideje.

Az öve körös-körül tölténnyel berakva (180) éles golyó, de szerb, török, Mannlicher és muszka vegyesen. Látszik, hogy hol itt, hol ott szedte össze a gazdája. Tölténnyel megrakva volt az oldalán levő szép bőr pisztolytok is, amelyet szintén valamelyik katonánktól vehettek el. A pisztoly azonban hiányzott. A vállára átvetve egy bőrből készült táská. Becses írományokkal. Szerb katonai térképek a legrészletesebb aprólékás kártyák, falvak, hegyek, erdők igen pontos meghatározással. Mellette círilbetűs jegyzetek, hogy merre, hol és kik az összeköttetések. Az írás szép, intelligens kiírt írás, látszik, hogy a kézírás gazdája tollforgató ember lehetett. Benne három szerb kitüntetés, még a balkán háború idejéből. Az egyik

érme egy szerb templom plakettje. A másik babérlevelekből font koszorú, amelynek minden levelére a balkán háboruban elfoglalt egy város neve volt felírva. Az az érem bronzból készült és a katonák emlékképpen hordták. Egy bronz kereszt, Petár király kezdőbetűjével.

Egy másik paraszti tarisznya belsejéből előkerült mindenféle holmi. Egy szerb tisztisapka piros-fehérkék kokárdával (ez a komitácsi jelvény). Igen jó anyagból készült s csinos állású ruhadarab elől a rózsával. Ezt tették a fejükre, ha a faluban hirtelen akartak elérni, természetesen ha tudták, hogy katoná, vagy csendőr nincs a közelben. Barna, paraszti kendőbe kötve élelmiszerek, turó, kenyér, sült, amit a lakosoktól szedtek össze, vagy azok hozták. Egy süveg cukor darabja, kb. 1 és fél kg. súlytal, 8—10 szál gyertya, amit valamelyik falusi boltostól keritettek. Egy fehér kis tál, amelyből ugylátszik lakomázott a bácsi, mellette barnára égett csöves kukorica, hagyma, só paprika. Egy pár könnyű bocskor, csatja egy 10 filléresből kalapálva. Érdekessége egy piros fez, amelylyel ugylátszik a mohamedán lakosság között akart elvegyülni, vagy, hogy bennünket tévesszen meg, ha talán a szerb külseje nem volna bizalomgerjesztő.

Egy csendőrtől szerzett tölténvtáska, szerb katonatöltényekkel telve hever egy sárga-barna fejfedő (kapucin) társaságában, a

Zsiros háborus-üzlet.

(Aki egy éjjel gazdagodott meg.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi vállalkozói és kereskedői körökben igen érdekes háborus üzletről beszélnek, amely mindennél jobban bizonyítja azt, hogy az emberek kezeskedés nélkül nagy vagyont keresnek és most vált valóra az a szállóige, hogy elég a sült galambot várni, hogy az az ember szájába repüljön.

— R. nevű ur lakik Hunyadmegyében, illetve hogy csak most urazzák, mert bizony a háboru előtt a szegény ördögrol még a falujabeliek is alig vettek tudomást. Szándékosan mondom hogy „szegény ördög” mert a környezete is azt hitte, hogy az ördöggel cimborál. Hitték pedig ezt azért, mert a mestersége nem volt valami közönséges. A tűzből élt. Volt neki két egymás mellé épített kocsiszin-féle épülete, az egyiket raktárnak használta, a másikat műhelynek. Nem igen sok dolga akadt, legfeljebb kétszer-háromszor egy esztendőben látták őt foglalatoskodni. Pirótechnikus volt, azaz rakétákat, tűzijátékot készített és amennyit a két keze munkájával gyártott, azt elpakolta egy hátizsákba és beutazta vele a városokat, ahol előadásokat az inkább játékszer számba menő készítményeit. Szegény maradt az istenadja. Kevés emberrel érintkezett, aki ismerte is őt az is kerülte, mert állandó panasz volt az ajkán, mert irigyelte azokat, akik hasznos cikkeket tudnak gyártani, nem pedig olyasvalamit ami legfeljebb a király születésnapjának elő estéjén kerül alkalmazásra.

— A háboru kitörésekor egy napon szomorúan állott bezárt műhelye előtt, mert hát bizony már 1914 augusztusában a király születésnapját is tűzijáték nélkül ünnepelték az emberek. A szomorú pirótechnikus előtt megjelent egy munkás külsejű ember, aki valamikor R.-nél dolgozott néhány napig. Olyan vándorló iparos legényféle volt, akinek a neve is rég elfelejtette.

— Jónapot R. ur mondotta az idegen,

mely francia gyárból került, s hogy még nemzetközibb legyen a zsbvásár, a török hadseregétől elvett aluminium kulacs diszeleg rózsa-színű tábori levelező-lapok között, rajtuk a négy szövetséges központi uralkodó arcképeivel. A dohánytárcájában másodrendű török dohány egy pár cigaretta s mint luxuscikk egy kis zsebtűkör.

A varrógépeknél használt olajozó, amelylyel a fegyvert tisztította. Revolvergolyók, a melyeken francia bélyeg található. Végül kis kékmázás csupor szerénykedik a tarisznya fenekén, pár gomb, tű, cérna, vadászigyervebe való töltények társaságában.

Gyapjuból szőtt harisnya színes virágosan kihimezve volt a lábán, könnyű nyári bocskorral takarva.

Levetkőztették, a fontosabb ruhadarabokat, egy fekete szöttes zekét, barna gyapjú szöttes nadrágot, gyapjuból szőtt virágos övét hozzátették a hágyatékához.

A katonák bosszus arccal kedvetlenül pöfékelve kaparták a sir helyét, a szárazságtól keményre aszalódott földre.

Arcukról pataokban ömlött a rettentő hőségtől a verejték, amiközben nem felejtették el amugy magyarosan reakanyarítani az áldást.

Ez volt a bucsuztatója.

Pataky Sándor.

szeretnék magával egy pár szót beszélni. Nem adná el „a gyártelepét?”

— És ugyan ki venné meg az én „gyáramat” — kérdezte R. nagyot sóhajtván? Ki nek kell ebben az időben a tűzijáték.

— És ha tízezer koronát is adnék önnek rögtön, átadná — kérdezte a munkás.

— Tízezer koronáért nem adom — válaszolta R. — megszállva a vakmerőségtől. Legyalább tizenötezer koronát követelek.

— Rendben van megadom.

— Nem úgy van az mondta R. akiben felébredt a pénzvágy — én ezt a „gyárat” nagyon szeretem, akár csak a szemem világát és így egykönnyen nem tudok tőle megválni. Tizenötezer koronát mondtam és nem is veszem vissza a szavamat, de a hasznából is részesedni akarok. Nem akarom ugyan felét, nem a harmadrészét, de egy husz perccel megelégednék.

— A másik egy kevés ideig huzódzott, de aztán csak megegyeztek. Elmentek a kormába, megitták az áldomást, majd pedig a falu jegyzőjéhez, akinek a tanácsára a közjegyző előtt szerződést kötöttek.

— Multak a napok és a két kocsiszin, amely legfeljebb ötven négyzetméternyi területet foglalt el, napról-napra nagyobbodott és szélesedett. R. egyre gyarapodott és csakhamar nem is ismert önmagára. A vevő, az előbbi munkás majdnem mindig a vonaton ült és majd Budapesten, majd Bécsben keresett fel egy hadseregszállítót, hol pedig egy magasrangú katonatisztet, akinek elmondotta, hogy kitűnő és olcsó világító rakétákat tud szállítani. Husz éve fennálló céget képvisel, a hunyadmegyei R. céget, mondotta mindenütt. Minthogy ez alapjában igaz is volt, minthogy R. a beszerzett információk szerint csakugyan már több mint két évtizede foglalkozik rakéták gyártásával, minthogy továbbá soha senkise látta ezt a gyárat, amelyben ezek a számszámok készültek, elhalmozták őt megrendelésekkel. Szállított lövészárk rakétákat, tűzérési rakétákat és az első év végén R. százhuszonötezer koronát zsebelt be, mint a haszonnak egy ötöd részét. Multak teltek a napok, elmúlt a második háborus esztendő és ismét megjelent nála az egykori munkás, aki így szólt:

— Hallja R. ur, ebben az évben igazán nem követelheti tőlem a husz perccel.

— És miért nem?

— Azért, mert ez háromszázezer koronára rug és beláthatja, hogy ennyit még sem adhatok az ön két kocszi szinjéért.

— Nem látom be, hogy miért ne, válaszolta R. Husz perccelben állapotunk meg és ennét maradunk. Ha ez az összeg háromszázezer korona, akkor maga ebben az évben másfél millió koronát keresett. Ebből nem engedek és inkább a bírósághoz viszem a dolgot.

Mind a ketten bejöttek Aradra, felkerestek egy ügyvédet, aki megmagyarázta, hogy a szerződés szerződés és sokkal jobb, ha azt betartják, minthogyhá perre kerül a dolog és mindenki megtudná, hogy mennyit kerestek a háboru alatt és mind a ketten szót fogadtak. Ha a háboru még soká tart, akkor R. két kocsiszinjével milliókat fog zsebebeletni.

Olvassa naponta

Az „Aradi Közlöny” apróhirdetéseit. Hétköznap 50—60, vasárnap és ünnepnap 100—120 különféle apróhirdetés található az „Aradi Közlöny”-ben.

Gyulára kerülnek z aradi honvédek?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aggodalmakkal telt levelet írtak hozzánk az aradi honvédek, akik most, mint a szomjúságtól elgyötört ember a vízre, úgy vágyakoznak minden szóra, amely régi álmuknak megvalósítását, az Aradra visszahelyezést viszi közelebb a megvalósításhoz. Aggodalmuk abból keletkezik, hogy az ezred visszatelepítése érdekében megindult aradi akcióval párhuzamosan Békésvármegye, illetve Gyula város szintén megtesz mindent, hogy a második honvédegyalogezredet Gyula el ne veszítse és mint a Békés című hetilap ma érkezett számában mi is és velünk együtt az aradi honvédek olvassák a gyulai akció már sikerrel is jár. A lap a következőket írja:

„A 2. honvédegyalogezred Aradra helyezéséről hetek óta mindenféle kombinációk szallonganak s az ottani napilapok ismételtelen cikkeztek róla, mint befejezett tényről. Amióta felállításától kezdve városunkban állomásozó szivünkhez nőt házvezredünk magasabb katonai érdekből Gyuláról ideiglenesen elvezényeltetett s helyükbe idegen katonák jöttek, fájdalomosan szemléltük hanyatott sorsukat. Kolozsvárról Makóra, onnan pedig Karánsebesre költözésüket s bár dobra nem ütötték, a város többször tett lépéseket honvédeink visszahelyezése érdekében. E kísérletek csupán azért nem vezettek sikerre, mert a kaszárnyák lefoglaltsága miatt megfelelő férőhelyről nem bírtunk részükre gondoskodni. Ha a városnak ez a törekvése sálmálatunkra eddig nem valósult meg, lépéseink mégsem maradtak eredménytelenek. Mindannyiszor megismételt s megüritott biztosítékot nyertünk afelől, hogy a második honvédegyalogezrednek Gyuláról való végleges elhelyezéséről szó sem volt és nem is lehet s az ideiglenes elvezénylés — köztudomás szerint — a háboruval kapcsolatos hadiérdek követelménye. Eme garancia tudatában a minduntalan felbukkanó és ezzel ellentétes hírekkel mint teljesen alapatlankkal sohasem tartottuk szükségesnek foglalkozni. Most, hogy ujabban az aradi lapokban az ezrednek Aradra való helyezését óhajtó cikkek jelentek meg, sőt azt már befejezett tényként is állítják oda, Lovich Ödön dr. polgármester utána nézett, hogy van e valamelyes alapjuk eme híreknek?”

Maga Szurmay Sándor honvédelmi miniszter f. hó 13-án a hozzá intézett kérdésre a legnagyobb határozottsággal kijelentette, hogy távol áll tőle, hogy a honvédegyalogezredet Gyuláról elhelyezze. Az ezred ezután is itt fog maradni.

Minden ellenkező híresztelés mese.

Mihelyt az ide vezényelt II. gy. ezred elfog helyeztetni — aminek időpontját most nem lehet tudni — a honvédség is visszatér régi otthonába. Egyáltalában nincs semmi okuk a gyulaiaknak előtűti aggodalomra. Ámbár mi soha egy percig sem hittünk a szállongó hírek valódiságában, nyugtalanokodó közönségünk aggodalmának eloszlatása végett közöljük az elhelyezés ügyében intézkedni egyedül hivatott honvédelmi miniszter fenti nyilatkozatát.”

Remélhető, hogy Barabás Béla főispán meg tudja győzni Szurmay Sándor honvédelmi minisztert arról, hogy gazdasági szempontból mit jelent több száz aradi családnak helyzetében várható változás az ezred visszatelepítésé-

vel és ebből a versenyből bármilyen áron is, de Aradnak győztesen kell kikerülnie. Elvárható.

hogy a város és a vármegye minden erejüket megfeszítve hazahozzák az aradi honvédeket.

A félmillió szeszcsalás vásárhelyi szálai.

Varga Lajos rendőrkapitány nyilatkozik a nyomozás eredményéről.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

A félmillió szeszcsalás titokzatossága egyre oszladózni kezd. Tegnap Varga Lajos dr. Marosvásárhelyi rendőrkapitánya világitott Kohn meséjébe, amely mindinkább prózaivá válik és ezzel együtt kétségtelenül megállapítható hogy az egész regényes história 430.000 koronás szeszcsalásról és aranybotos, elegáns Fekete Lajosról Kohn Lajos rafinált kitalálása. A való tény ellenben, hogy a csalást a károsultnak jelentkező és feljelentő Kohn Lajos követte el, akit a terhelő gyanúk alapján le is tartóztattak és tegnap óta már a királyi ügyészség vizsgálati fogságában van.

Kohn Lajos ellen sok terhelő adatot produkált a marosvásárhelyi nyomozás, amelyet dr. Varga Lajos marosvásárhelyi rendőrkapitány vezetett. Dr. Varga Lajos tegnap a Kohn-család tagjait: Kohn Lajos apját, fivérét, apusát és feleségét hozta Budapestre, hogy a budapesti nyomozásnál igénybe vehessék vallomásaikat. Egyben közölte a budapesti rendőrséggel a marosvásárhelyi nyomozás adatait, amelyek nagy lendülettel viszik előre a vizsgálatot.

Az Aradi Közlöny tudósítója ma beszélgetett dr. Varga Lajos marosvásárhelyi rendőrkapitánnyal, aki a nyomozás eddigi eredményéről a következőket mondotta:

— Amikor közölték velem, hogy az állítólagos Fekete Lajos 450.000 koronát csalt ki Kohn Lajostól és társaitól és ebben az összegben Kohn Lajos 110.000 koronája is szerepelt, az első kérdés, amelyre feleletet szerettem volna nyerni, vajjon volt-e Kohn Lajosnak 110.000 koronája? Tudommal Kohn Lajos nem volt ennyi pénzzel elbocsájtva, egy szegény kis hivatalnok volt a marosvásárhelyi Burger Albert cégnél. A likőrosztályt vezette havi 240 koronával. Megállapítottam, hogy a feleségével, Salamon Rozinával, 12 ezer korona hozományt kapott, nem készpénzben, hanem egy szatmárnegyei bank részvényeiben. A bank megbukott és Kohn Lajos hozománya értéktején papir lett. Az apósa, Salamon Jakab utál földbirtokos erre póthozományt adott Kohn Lajosnak 8000 koronát, amelyet Kohn Lajos Laci nevű fiának nevére a Pesti Hazánál helyezett el. Kohn bevonult katonának és nagy anyagi zavarokkal küzdő családját az apósa tartotta és a házkutatás alkalmával egy levélre akadunk, amelyben panaszkodik penztelenségéért.

— A katonáskodás Kohn Lajos gazdasági szabadságot kapott. A bátyja, Kohn Samu, ugyanis átengedte a cséplőgépjét, amely néven szabadságot kaptak. Kohn Samu viszont az apja, Kohn Jenő gözmalma után élvezett katonai felmentést. A Lajos hazajött tehát szabadságra, kártyás ember volt, aki — tanuk igazolják. — Kolozsváron elvesztett 8000 koronát. Az a 8000 korona volt az, amelyet hozományul kapott és amelyet a fia nevére tárcsába tett. Kohn Lajos tehát teljesen le volt őrve, a bevonulás napja közeledett s minden áron pénzt akart szerezni, nehogy a családja ériesüljön a kártyavesztéseiről. Ezekből a körülményekből következtethető, hogy Kohn Lajos eszelte ki a 7 vagon szeszről szóló mesét. Megkérdeztem Rosenfeld József szeszgyárost, akit ez a merész vállalkozás a legér-

zékenyebben sújtott, mert hisz kölcsönt vett fel, hogy Kohnnak pénzt adhasson, hogy mert ilyen nagy összeget a nem a legmegbízhatóbb embernek adni. Rosenfeld azzal válaszolt, hogy érdeklődött Kohn Lajos apjánál, Kohn Jenő malomtulajdonosnál, aki megnyugtatta:

— Rábizhatja a pénzt. Legrosszabb esetben nem fog tudni szeszt szerezni és akkor megtérítjük a veszteséget.

— Rosenfeld József előbb 138.000 koronát adott át neki. Majd amikor Kohn táviratozott, hogy még félánnyi szeszt tudna szerezni, még 69.000 koronát utaltatott ki. Ezzel az összeggel azután beugratta Wehreib Bernát szatmári ügynököt, aki 130.000 koronát adott át neki. Arról Kohn Lajos Feketéről és a pénz átadásáról mond, hogy nem vett az átadott összegről írást, a lehető legnagyobb mértékben gyantát keltő. Kohnnak nem volt pénze, az utazás előtt az apjától kapott 200 koronát. Fekete Lajos szintén egy nem létező személy. Az a kérdés, hogy kinek a segítségével rejtette el és hova rejtette Rosenfeld pénzt. A nyomozás ennek a kiderítését tolyk és a Kohn-család tagjainak budapesti jelenlétére ezért van szükség.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Margalits dr. soros vizsgálóbíró tegnap délután kihallgatta az ügyészségre átkísért Kohn Lajost, aki megismételte a rendőrségen tett vallomását. A vizsgálóbíró erre kihirdette előtte a letartóztatást elrendelő végzést. Kohn Lajos belenyugodott ebbe, de kérte, hogy kaució ellenében helyezték szabadlábra. A törvényszék vádtaácsa holnap dönt ebben a kérdésben.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Bandelaire magyarul.

György Oszkár fordítása.

A magyar nyelvnek egészen sajátos alkalmából, alkalmazkodó képességéből, hajlékonyságából következik, hogy műfordítónk előtt szinte nincsenek akadályok és hogy műfordítási irodalmunk valósággal igényt tart arra, hogy önálló műfajnak tekintsük.

Ugyátszik, különös varázsa van a műfordító munkájának. Tudjuk, hogy a formakészesség nem elég; csak formakészesség, igazi költői képzelet nélkül, még nem termett művészi fordítást. Mi bírja rá a költőt, hogy belemérüljön az idegen művész gondolat- és érzésvilágába, hogy aprólékos gonddal keresse a kifejezés leheletszerű játékát, a nyelv zenéjébe átömlik érzelmű ritmust? Nem keresem a feleletet, csak rámutatok műfordítási irodalmunk páratlan gazdagságára.

A műfordítások általában kétfélék. A fordítók egyrésze nem hajlandó lemondani önállóságáról; a versfordításnak indul, de új, önálló poéma lesz belőle. A másik csak fordító, az idegen zseni hűséges, szerény tolmácsa akar lenni és azon van, hogy az eredetit minden sajátosságával — úgy érzésben, mint formában — átültesse. Mindketten egész költői munkát végeznek, egyik épen olyan értékes, mint a másik.

György Oszkárnak most megjelent Bandelaire — fordítása: „A rossz virágai” (Les Fleurs du Mal) a második kategóriába tartozik György is költő-fordító. Néhány évvel e-

előtt jelent meg önálló verskötete, az „In Memoriam”, finom gyengéd poétalélek halkszavú megnyilatkozása. Ebben is adott már néhány kitünő fordítást, a versolvasó közönség a napi-é. hetilapokból (A Hét), sőt az Aradi Közlönyből is ismeri műfordítói képességeit, mégis az a most megjelent gazdag kötet meglepetés minden tekintetben. Először is, az első magyar Bandelaire-kötet. Ennek a költőnek, akinek oly mély, jelentőséges része van az utolsó három évtized irodalmi alakulásaiban, hazájában és azon kívül, nálunk is csak szétszórta jelent meg egy-egy verse magyarul és most megkapjuk egy csokorba gyűjtve verseinek körülbelül a felét. A másik meglepetés a fordító művészete. Ha György Oszkár nem mondaná is előszavában, a versek elárulják, hogy hosszú évek elmélyedésének, a költővel való szerzeteljes, megértő foglalkozásnak eredményei. „Bandelaire kedves költő”, mondja az egyszerű, keresetlen előszó. Van valami áhítatos önmegtartózkodás abban, ahogyan a fordító kedves költője verseihez nyúl. Bandelaire véres-komolyan fogja fel az életet, az érzést, a költészetet, sőt az élvezetet is; könnyes tragikumná alakul mindaz, ami szívéhez közel ér; önkínzó képzeletének minden-minden a pusztulást regéli. György Oszkár Bandelaire-versei ezt a komor hangulatot, vagyis épen azt, ami új, egyéni és eredeti bennük, bámulat s hiven adják vissza. A párisi Luxemburg-muzeumban van egy szobor, a címe, ha jól emlékszem: „A zseni”. Meztelen férfít hátulról szifkusz-féle alak karoktól, karmait a sziv táján marcangolják a húst, nyomukban vér fakad. Ez Bandelaire, az igazi! És ugyanez a Bandelaire lép elénk kísérletes elevenséggel György Oszkár fordításaiból is. György a költő szerény objektivitással bocsátja rendelkezésére a fordítónak a birtokában lévő költői hangszerelés összes instrumentumait.

A magyar műfordítás egy nagyon értékes termékkel, az újabb magyar irodalom egy mindenkinél hozzáférhető, rendkívül fontos dokumentummal lett gazdagabb.

A kötet Tevännai jelent meg Békéscsábán igen szép formában. **Bíró Sándor.**

* **Jótekönyvesi előadás.** Mácsán a kettős ünnepek alatt rendkívül nagyszerű műkedvelői előadást rendezett a közönség intelligenciája a hadirokkantak, valamint a hadbavonultak árvái és özvegyei javára. A kitünően előadott színművek, szavaltatok és énekszámok a nagyszámú megjelent közönség élénk tetszését nyerték meg. Az említett jótekönyv alapokra körülbelül ezeröttszáz korona jut. A rendezés nehéz munkájáért Somogyi Ilona tanítónőt illeti a hálás elismerés.

* **Haditengerészetünk a világháborúban.** Dícsőséges hajóhadunk világháborús szereplésének főbb momentumait elsőrangú művészi kivitelű albumban megörökítve jelentek meg a Hadsegélyező Hivatal özvegy és árvaalapja javára „A cs. és kir. haditengerészet a világháborúban” címmel. A 24 pompás mély nyomású képet tartalmazó album megrendelhető a Hadsegélyező Hivatal gyűjtőosztályánál Budapest, V. Akadémia-u. 17.

* **A Nyugat, folyóirat augusztus 15-i száma a következő tartalommal jelent meg:** Ignotus: Nyílt levél dr. Concha Győző egyetemi tanár urhoz. Szomoró Dező: Egy levél alkalmából. Babits Mihály: A régi kert. (Versek.) Móricz Zsigmond: A faklya. (Regény VIII.) Réti Ödön: Vióra. (Színmű.) Schöpflin Aladár: Az élet arca. Lányi Sarolta: A gonosz. — Az alkotó fejevertelen. — Pályaudvaron. (Versek.) A politika mögöl: Ignotus: Vörös ökor. — Legyel Géza: Magyar vámpolitika. Ady Endre: E nagy tivornyán. (Vers.) Figyelő: Az angol világgazdasági hegemonia. Szerkesztőség kiadóhivatal: Budapest, VI., Vilmos császár-ut. 51. szám. Előfizetési ára: egy évre 28 K., fél-évre 18 K., egyes szám ára 1 K. 80 fill. Mutatványszámot kavarva a díjatlanul küld a kiadóhivatal.

Cadorna Hindenburgot utánozza.

— Sajtó tudósítók telefonjelentése.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Megállapítható, hogy a tizenegyedik isonzói csatában a front északi részén Tolmeintól Auszáig az ellenséges támadás csak demonstráció, mert Cadorna ezúttal nem törekszik Laibach felé, hanem összes haderejével a tenger mellett ki akarja erőszakolni a Trieszbe vivő egyenes utat.

Isonzó front. A Hermada szakaszon már vasárnap a csata olyan óriási méretűvé fejlődött, amíg ebből a háboruból még nem volt példa. Az ellenség munióiban, ember- és hadianyagban hallatlan pazarlást produkál. A támadás időpontját most már világosan észlelhetők. Gierziólól délre és délre San Marcon át tért akarnak nyerni az olaszok a vasúti vonal mentén, délebbre pedig a Fajti Hrb kupját igyekeznek hatalmukba keríteni. Igen nagy erőket vetettek harcba Kostanjevicánál. Két napon át rohamra akarták megérlelni Trieszt kulesát: a Hermadát, amelyre a gránátok örkánját zúdították. Az angol és francia uszó-útegek Sdobbinál valóságos pergőtűzzel árasztották el a hegy lépcsőit, sőt Gradóból a monitorok is oda koncentrálták tüzüket. Miközben ez a pokoli tüzéségi előkészítés folyt, az olasz gyalogság sűrű csapatokban várakozott az árkokban. Amikor megszüntették az ágyuk munkáját, megkezdődött az ellenséges gyalogság rohama. Az olasz zászlóaljok San Giovanniból igyekeztek előrejutni a diunói úton s a Hermadát északról is át akarták karolni. Ütegeink zárótüze elsöpörte a rohamso-rokat. Ahol mégis betörték szétrombolt árkaikba, ellentámadásunk azonnal kivetette az ellenséget. Megállapítható, hogy az olasz offenzíva három első napján az egész isonzói front mentén meggyőzőnek tekinthető az ellenség támadása. Csakis Kostanjevicától délre Jamiano-Selonál sikerült az olaszoknak első vonalunkba beharolniok, azonban odairányított tartalékunk már szembeszállt velük, egy részüket visszautazta. A rettenetes közelharc ezért a kés szakaszért még javában dühöng.

Tiroli front. Az olasz generalissimus, aki tiszter kísérelte meg Trieszt elfoglalását, ugyiltszik, nem mondott le Tirol meghódításáról sem, mert a nyáron, június 10-én tizenegy-napos harcot indított a suganai határgerinc ellen a Hétközség fensikjáról. Mint ismeretes, ez a támadása csúfos kudarcot vallott s az olaszok megőrdített Napolconja kiábrándult tiroli aspirációiból. Most, hogy a tizenegyedik isonzói csatára készült, gondolt merészet és nagyot s elhatározta, hogy, Hindenburgot utánozza s ő is rendez egy nagy önkéntes visszavonulást Tirolban, mint a német főhadvezér a nyugati fronton. Elrendelte, hogy az asiakói fensikon és a Sugana-völgyben husz kilométer szélességben ürítsék ki az első olasz állásokat. Ez meg is történt. Természetes, hogy a mi csapataink rögtön betelepédtek az elhagyott olasz árkokba. Cadorna parancsát olyan sebteben kell végrehajtani, hogy fegyver és hadianyag tömegével maradt vissza az olasz állásokban. Jellemző az olasz egészségügyi szolgálatra, hogy számos olasz katona holttestek feküdt temetetlenül az árkokban még a júniusi offenzíva idejéből.

Amsterdam. A Handelbladnak jelentik Londonból: Az Isonzó harc-onalon mindkét részen harcoló csapatok számát legalább egymillióra be-

csülik és a tartalékokat is ugyanilyen nagynak tartják. Minden szakember megegyezik abban, hogy ez egyike a legnagyobb csatáknak, amelyet Olaszország valaha is vívott.

Lugano. A Corriera della Sera szerint a mostani Isonzó csata, ami a tüzéséget és a felhasznált csapatokat illeti, a legnagyobb, amelyet Európába vívtak. A nehézségek óriásiak és a védelem is rettenetes.

Karlsruhe. A turini Stampa szerint az Isonzó fronton az olaszok 6800 ágyut, köztük több mint 1800 angolt és amerikaiat halmoztak fel.

München. A Chiesi tó mentén München mellett hallják az Isonzó csata ágyuinak szavát.

H I R E K.

Aradiak Csernovitzban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kaptuk a következő levelet:

Igen tisztelt szerkesztő ur! Az Aradi Közlöny augusztus hó 5-iki számában Bukovina felszabadításáról beszámolvva harctéri jelentésében egyebek között azt írta, hogy Csernovitzba József főherceg őfensége a 13. gyalogezred osztagainak élén vonult be a városba. Az igazságnak megfelelően bátorkodom becses lapjának eme téves információ alapján a következőképpen helyesbíteni:

Augusztus harmadikán reggel az első gyalogsági csapat, amely Bukovina fővárosába vonult, az első számú császár és királyi gyalogezred volt, amely fölött délelőtt fél tizenkét órakor őfensége József főherceg szemlét tartott s amely tisztelegve vonult fel későbbben előtte a zászlókkal feldíszített városháza előtt, amelyen nemcsak az osztrák zászló, hanem a német lobogó mellett a magyar nemzeti színű lobogó is ott lengett. A csapatot a lakosság lelkesen éljenezte s amit csak a mostoha muszka fenhatóság s a garázdálkodó kozák lovasság meghagyott, mindent kihordott az utronalra s boldogan vendégelték vele a felszabadító csapatot.

Délután három óra felé élénk feltűnést keltett a városban egy maroknyi magyar csapat, amely nótázva vonult át a főtéren. Ez az aradi 38. gyalogezred egy kisebb különítménye volt.

Az oroszok által okozott pusztulás és fosztogatás mellett nem lesz érdektelen megemlíteni azt sem, hogy az oroszok elmenetelük alkalmával számos asszonyt és leányt vittek magukkal, akik az orosz csapatokat boldogan követték a „szabad” nagy Oroszországba. Hogy ezzel mi céljuk volt Kerenszki „lovagjainak” azt homály borítja, de hogy az önkéntes távozók csapatai a russzofilek és oláh lakosság köréből kerültek ki, az bizonyos, akik a Bukovinába bevonuló magyar csapatok bosszujától tartottak. Ennyit az igazság érdekében. A szerkesztő urnak alázatos szolgálója: egy szemtanú.

— **Új vasút igazgatók.** A minisztertanács Biber Gyula dr. és Váczonyi J. Jenő m. kir. udvari tanácsos, m. kir. államvasuti igazgatóhelyetteseket államvasuti igazgatókká nevezte ki.

— **A hadidíszítményes Ferenc József-rend.** A hivatalos lap közli: Ó császári és királyi Felsege a következő legfelsőbb kéziratokat méltóztatott legkegyelmesebben kiadni: Kedves Hohenlohe-Schillingsfürst herceg! Elrendelem, hogy Ferenc József-rendem hadidíszítményvel adományozott nagykeresztje és a fehér-vörös szalagon (a katonai érdemkereszt szalagján) viseltessek. Reichenau, 1917. augusztus 1. Károly s. k.

— **Előléptetett aradi katonatisztek.** Az aradi háziezred tisztjei közül a következők léptek elő a már közöltekén kívül: Tartalékos főhadnagyok lettek: Faragó Tibor, Frank József, Szokop Ottó, Magyar Agoston, Kron Ede, Flam Lajos, Hoffmann János, Moráriu Sándor, Kilenyi Zoltán dr., Nagy Imre, Martzi Agoston, Répássy Ödön, Fekete Gyula, Kraszl Gyula, Berger Mátyás, Kitzbacher József és Török Dezső tartalékos hadnagyok. A tartalékban hadnagyok lettek: Gadó Jenő, Fischer Adám, Bodea Lázár, Gábor Sándor, Paska János, Lengyel Lajos, Loser Ferenc, Stupár János, Gantner Sándor, Tarnay János, Singer Miklós, Horváth József, Szalay József, Erber Lajos, Krause Bertalan, Zvorinyi Szilárd, Walthier Antal, Amigó Andor, Braun János, Kralovánszky László, Komponás Dezső, Rosentfeld Viktor, Mladin Jenő, Nyánc Aurél, Keller András, Winter Albert és Olovits János zászlósok. Egészségügyi hadnagy lett Mihaleszku Száva zászlós. Steinberger Gyula 47. gyalogezredbeli hadnagy főhadnagya.

— **Bécsben eltilított magyar színdarab.** Bécsből jelentik: Biro Lajosnak a „Hotel Imperial” című háborus színművét, amelyet a Josephstädter-Theater előadásra tűzött ki, a cenzura betiltotta.

— **Előléptetés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Buschmann Gyula aradi m. kir. áll. el. népiskolai tanítóképző-intézeti rendes tanárt a jelenlegi minőségben és állomása helyén való meghagyása mellett, a VIII. fizetési osztályba nevezte ki.

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Spitz Sándor népfelkelő főhadnagynak, aki gyalogdandár parancsnokságához van beosztva, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért a koronás arany érdemkeresztet adományozta. Spitz főhadnagy, aki az Aradi Ipar és Népbank főtisztviselője, a mozgósítás óta teljesít frontszolgálatot és önfeláldozó derék magatartásáért több ízben részesült elismerésben és kitüntetésben.

— **Előléptetések az aradi jószágigazgatóságnál.** Az aradi jószágigazgatóság mellé rendelt számvevősnél a földmívelésügyi miniszter kinevezte: Wolff (Farkas) Ferenc számvizsgálót, a neves író, az Arad és Vidéke kiváló munkatársát számtanácsossá. Dippold János és Erbeszkern Sándor számtiszteket számellenőrökké, Ürmössy Andor ideiglenes minőségű fizetéstelen számtisztet ideiglenes minőségű számtiszté, Balogh Lajos számgyakornokot fizetéstelen számtiszté és Horváth Győző szakdijszámgyakornokká.

— **Két és félmillió vaskereszt.** Berlinből jelentik: A császár katonai irodája egy a birodalmi gyűlés részéről hozzaintézett kérdésre közölte, hogy ez év június végén körülbelül két és félmillió másodosztályú vaskeresztet osztottak szét. Elsőosztályú vaskereszteket is nagyszámmal adományoztak a tiszteknek és a legénységnek.

— **Jegyzőválasztás.** Aradszentmárton községben ma volt a jegyzőválasztás. Az előjáróság egyhangulag Kis Sándor medgyesbodzási jegyzőt választotta meg.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

A háboru utolsó esztendeje.

Berlin. A birodalmi gyűlés nagybizottsága ma folytatta a külső politika tárgyalását. Az első szónok Khüleman külügyi államtitkár volt, aki ismertette azokat a nézőpontokat, amelyek szerint hivatali ügyeit vezetni akarja. Majd ezeket mondotta: Legelső feladat most is szövetségeseinkhez való viszonyunk ápolása. Az osztrák-magyar monarchiához való viszony ápolása, amely monarchiával történelmi és más ezer szétszakíthatatlan kötelékek kapcsolnak össze bennünket a bolgár néppel és Törökországgal való viszonyunk ápolása. További feladatunk a semlegesekhez való viszonyaink ápolása. A semlegesek jogait és élet-szükségleteit a legfontosabban megakarijuk kímélni, hogy a jelentős semlegesek további le-tőredezését megakadályozzuk. Igen komoly feladat ez. Sikeresen csak úgy oldhatjuk meg, ha azt az alapelvet követjük, hogy a politikában a hatalom dönt, de dönt a jog is. Olyan politika, amely csak a hatalmon alapul, kezdet-től fogva kudarcra van ítélve. Végül itt van a hadviselőkhöz való viszonyunk. A közvéle-mény árama átfolyik azokon a határokon is, amelyeket a lövészárkok és ágyúk vonnak meg. Ujságjaink kelendők az ellenség orszá-gában, nálunk is tanulmányozzák az ellensé-ges lapokat. Minden szó, amit kimondunk, amit illetékes helyen mondanak, bármilyen bizal-mas beszélgetés folyamán is, nyomban eljut ellenségeinkhez. Ellenségeink pszichének tan- tanulmányozása és a közvélemény változó áram-latainak tanulmányozása is fontos kötelesség, hogy abban a pillanatban, amikor mindenki erős, kemény és hajthatatlan, ne nyujtsuk ki kezünket és ne higyjük, hogy lágy szavakkal hatást érhetünk el és hogy viszont akkor, amik-or odaát megtört a jég és engesztelékenyebb

a hangulat, ne zavarjuk meg az események fej-kődését kemény szavakkal. A kardot mind-nyájunknak kezünkben kell tartani. Most amik-or ezt érett megfontolás után mondhatjuk, valószínűen az óriási népháboru utolsó évébe lépünk be. Ezt azzal a szilárd akarattal tettük, hogy kitartunk a háboru kedvező befejezéséig. Kezünket erősen tartjuk a kormányon, biza-kodva felülmulthatatlan hadseregünkben, nagy vezéreinkben és pompás flottánkban és bízva a német nép génuszában. Akkor azután amennyire a magunk részéről hozzájárulha-tunk a szorongatások korszakából a becsü-letes, szilárd és a németek jövőjét biztosító béke fog kikerekülni.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti este: Flandriában ma reggel megkezdődtek az an-gol támadások Yperitől keletre tizenöt kilomé-ternyi fronton kiterjedtek. A támadások az el-lenség súlyos vereségével meghiúsultak. A Maastól keletre a tüzelés erős maradt. Repü-lőgépeink támadásai megerősített helységek ellen az angol parton sikeresek voltak. Kele-ten nem történt lényeges esemény.

Pétervár. Miután Finnországban újabb za-vargások törték ki, Helsingforsban és más vá-rosokban kihirdették a szigorú ostromállapo-tot.

Budapest. Apponyi Albert gróf ma értesí-tette a miniszterelnököt, hogy megmarad a kabinetben s Hadik János is vállalja a minisz-teri tárcát. A kormány kinevezése legközelebb megtörténik. A képviselőházat valószínűleg csak szeptember végén hívják össze. Meri ak-korra készül el Vázsonyi a választójogi javas-lattal, amelyet a kormány a parlament meg-nyitása után azonnal akar tárgyalatni.

Hölgy-órák nem szoktak lenni se a Lidón, se Osztenében, se Abázzában, se a Balatonon, nincs azokra szükség Aradon se.

— A cár száműzetése. Hágából jelentik: A Times jelenti Pétervárról: A cár elutazta-tását olyan szigorúan titokban tartották, hogy még a vonatvezetők és a kocsivezetők sem tudták, hogy kik az utasai. A vonat egy állo-máson sem állt meg és a cárnak és családjá-nak csak a nyílt mezőn engedték meg, hogy kiszálljanak a vonatból és egy kis sétát tegye-nek. Az első és az utolsó kocsira gépjegyverek voltak felszerelve. Kísératképen a cár vonata előtt és utána egy-egy katonavonat haladt. A cárt, miután a vonatot elhagyta, gözösen To-bolszkba vitték, ahol hír szerint egy közeli ko-lostorba fogják elhelyezni. Más híradás sze-rint a cárt egy még messzebb keletre fekvő helyre viszik.

— Kiéheztetik Finnországot. Baseltől je-lentik: Az ukránok svájci irodája közli, hogy az ideiglenes orosz kormány megtiltotta Finn-országba a gabona szállítást azzal az ürüggyel, hogy német betöréstől lehet tartani Finnor-szágba és nem akarják, hogy a németek na-gyobb gabonakészletet találjanak ott. Ez Finn-ország kiéheztetésének leplezett kísérlete.

— Merénylétterv Wilson és Edison ellen. Koppenhágából jelentik: Egy amerikai dán ujság azt írja, hogy egy németbarát dán ember Wilson és Edison ellen merénylétet tervezett; bevallotta, hogy anarchisták bizták őt meg Wilson és Edison megölésével.

→ A nyomdai munkások újabb sztrájkja. A nyomdai munkások sztrájkja tegnap befeje-ződött Aradon. Ma azonban döntés annak, hogy a nyomdák több fizetésemelést adnak, mint amennyit a budapesti központ megállapított: az Aradi Nyomda Részvénytársaság munkásnői nem álltak munkába, hanem újabb jogtalan követeléssel léptek fel. A nyomdai igazgatósága kénytelen volt telefonon hívni a nyomdai mun-kások szakszervezetének központjához fordulni orvoslásért. A központ mindenben igazat adott az Aradi Nyomda Részvénytársaságnak és tele-fonon utasította a szakszervezet aradi megbí-zottját, hogy szerezzen érvényt a központ álláspontjának. A nyomdában két napon át szünetelt az üzem, ami jelentékeny károkat von maga után.

— Temetés. Csütörtök délután hat órakor temetik a Verbőczy-utca 6. számú házból az elhunyt Széll Ernő nyugalmazott posta és távirda főfelügyelőt, akinek halála őszinte és mély részvételt keltett. Évtizedekig vezette az aradi postát, amelynek országos jó hírnevét az ő önfeláldozó, példás és egyedül munkás-sága alapította meg. Az elhunyt kiváló férfiú halála előkelő családokat borított gyászba.

— Lisztjegyek átvétele. Közhirre tesszük, hogy mindazok akik a liszt és élelmiszer igaz-szolványokra vonatkozó bejelentélapokat kédd estig beadták, a készen kiállított igazolványo-kat a régi igazolvány beszolgáltatása után azonnal megjelölt kereskedőnél az esedékes heti lisztmennyiséggel együtt pénteken dél-előtt hiánytalanul megkapják.

Az elkésletten jelentkezők pedig az igazol-ványokat csak szombattól kezdve vehetik át a közlelmezési hivatalban. A közlelmezési hivatal vezetője.

— Husz koronás szalonna. Ma fejezte be a rendőrbíróság egy igen szenzációsnak ígér-kező kihágási ügy letárgyalására szükségeselt előtanulmányokat és puhatolásokat. Csáky Eszter Lövész-utcai élelmiszerkereskedőnőről van szó, aki a leglelkettelebbül kiuzsorázta a környék javarészt vasuti alkalmazottakból és gyári munkásokból álló lakosságát. Hallatlan ráakat fizettetett a szorult helyzetben levő vevők-vel a különféle élelmicikkekért. Így a szalonna és zsir kilóját 20 koronával árusította. 19 eset-ben tettek Csáky Eszter ellen feljelentést, mel-lyek körülbelül 30 rendbeli maximális ár tulle-pését és hasonló kihágást tartalmaznak. A na-pokban meg is tartja a rendőrbíróság ez ügy-ben a tárgyalást.

— Helybeli és vidéki viszonteladók részére tábori dobozok, levelező-lapok, csomagoló- és levélpapírosok, papírzsokkók, képes levelező-lapok, papírsvéták, noteszek stb. legot-csőbban Kerpel Izsó papírnagykereskedésében.

— Iskolakönyvek Kerpelnél előjegyez-hetők.

Az „ARADI KOZLONY”-nek nemcsak közleményei, hanem a hír-detései is érdekesek.

— Bágyadt, levert, dolgozni képtelen egyéneknek, kiknek moror- és beltartalma naevfoku erjedésben van, a természetes Fe-renc József-keserűviz gyorsan, biztosan és ki-méletesen kellő székelést hoz létre, megjavítja az emésztést, szabadabbá teszi a vérkeringést és emeli a gondolkodó- és munkaképességet.

— A nagykövet podgyása. Genfből jelentik: Az orosz államvasutakon Roulens francia nagykövet kézipod-gyása elveszett. A Matin szerint az orosz vasutak személyzete meg van vesztegetve és a podgyaszt a németek számára lopták el.

— A strandfürdő. A nyári élet egyik kül-lön érdekessége lett Aradon a strandfürdő. Csak az a baj, hogy nap-nap után újabb és újabb rendszabályok lépnek életbe a fürdőző közönség nem nagy öröme. Egyszer az a rendelet jött, hogy délelőtt hölgyekkel együtt csak házas férfiak fürödhetnek, azután ez az intézkedés megszűnt s akkor a város esinált nehézségeket a csónakátkeléssel. Nagynehezen jobb belátásra jutott a város s elhárultak a csónakátkelés akadályai is. Legujabban pedig azzal történik kísérletezés, hogy a délelőtti fürdés kizárólag nőknek van megengedve; urak és hölgyek együtt csak délután fürödhetnek. A kísérlet azonban abszolúte nem vált be. A strandfürdőt, ugyilátszik, a nők sem tekintik olyan helynek, amelyet el kell zárni a férfiak elől és nem óhajtják, hogy gyámkodjanak fe-llettük. Így történt azután, a legujabb megállá-pítás szerint, hogy amíg a délutáni együttes fürdés idején 7-800 vendég veszi igénybe a strandot, addig a délelőtti hölgy-órák alatt alig lézeng ott 15-20 nő. A fürdő személyzete délután nem bírja a munkát, délelőtt pedig semmi dolga. Meggyőződésünk, hogy a katonai hatóság is be fogja látni az új intézkedés fö-lösleges voltát és szabaddá teszi a strandot.

FOG- tőmések, aranyból, platina, asany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogorok szájpádás nélkül aranyból, platínából vagy norcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZÁS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönbön Amerikában a leghíresebb fogspeciálitáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszereivel: van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megtehetőek.

Telefon 757. szám.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárati Eötvös-utca 17.

MOZGOKEPSZINHAZ.

Gyöngé emberek. (Nordisk műsor az Apollóban.) A természetes embernek lélekrajzát a maga félszégével és szenvedélyeivel mutatta be a színház tegnapi képe. A husból a vérből való ember tragédiája ez, melyben a szenvedések és megaláztatások szökevényes drámát okoznak, s melyből a kibontakozás csak a természetes érzések által történhetik. S mert ilyen a kép témája, a kibontakozás is hozzácsimul ehhez és főleg arra helyez sulyt, hogy mindent élethűen és természetesen adjon vissza. A mindennap dolgos munkáját s az általa elhanyagolt asszonyt, a nevelés híján züllésnek indult fiút olyan keretben találjuk, mint ahogy szokkal naponta az utcán találkozunk. A természetesség jellemzi éppugy a témát, mint a kidolgozást és a rendezést. A dráma mellett egy kitűnő vigjátékot is mutat be a színház, Erika Glaessnerrel a főszerepben aki a Nordisk társaságnál Dorrit Weixler szerepét tölti be, kitűnő művészettel és üde humorral.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Gyümölcslé konzerválása. A magyar királyi földművelésügyi miniszternek a gyümölcsléveknek és gyümölcs szörpöknek gyártásáról és forgalomba hozataláról 84860—1916. szám alatt kiadott rendeletének ideiglenes módosítása tárgyában kiadott 1917. évi 120068. számú rendeletét következőkben teszem közhírré: Gyümölcslének romlásától megóvására (konzerválására) ideiglenesen további rendelkezésig alkoholon kívül még a következő konzerváló anyagokat szabad használni: 1. benzoosavas nátriumot, még pedig egy liter nyers gyümölcslére legfeljebb 1.50 (egy és fél) grammot. 2. benzoosavat, még pedig egy liter nyers gyümölcslére legfeljebb 0.5 (fél) grammot. 3. hangyasavat, még pedig egy liter nyers gyümölcslére legfeljebb 2.5 (kettő és fél) grammot a (kereskedelmi forgalomban szokásos 25-os vizes hangyasavoldatból tehát

legfeljebb 10) grammot. Az így konzervált gyümölcslét a használt konzerváló anyag zseméhez képest benzoosavas nátriummal konzervált. Benzoosavval konzervált, vagy hangyasavval konzervált savakkal kell megjelölni. **Greén Nándor** főkapitány.

A szerkesztésért felel:

Stauber József

Limbäck János és fia „Első m. kir. szab. érckoporsó-gyára és temetésrendező-vállalata” Arad.

Özv. Széll Ernőné szül. Wieden Emília úgy a maga, mint gyermekei: **Aranka** és férje **Szathmáry Géza**, **Dr. Széll Lajos** és neje **Kabdebó Jozefin**, **Hona** és völegénye **Wiesner Nándor** és **Edit**, továbbá alulirt unokái, testvérei és sógornói, valamint az összes rokonság nevében mély fájdalommal tudatja, felejtetlen jó férjé

Széll Ernő,

nyugalmozott m. kir. posta- és távirtda főfelügyelő, folyó hó 21-én d. e. 10 órakor, 66 éves korában, boldog házasságának 40 ik évében bekövetkezett csendes elhunytát.

A felejtetlen kedves halott hült tetemeit folyó hó 23-án d. u. 6 órakor, Verbóczy-utca 5. számú gyászszobából, a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint történő beszertelés után, az aradi felső temetőben lévő családi sírkertben helyezték örök nyugalomra.

Leiki üdvéért az engesztelő gyászmise folyó hó 31-én d. e. 10 órakor fog a főt. Minorita-atyák templomában az egék Urának bemutatni.

Aldás emlékére! Béke poraira!

Arad, 1917. augusztus 21-én.

Özv. Szendrei Károlyné szül. Széll Karolina és családja, Dukát Jánosné szül. Széll Mária, férje és fia. Fehr Károlyné szül. Széll Emília, férje és családja, Széll István, neje és családja, Özv. Marech Alajosné szül. Széll Stefánia és fia, testvérei. Szathmáry Zoltán, Géza és Miklós, Széll Erzsike, unokái, Özv. Széll Józsefné szül. Wieden Teréz és fia, Özv. Széll Adolfné és leánya, sógornói.

Írógépek

új és használt állapotban, üzembellékek, szalag, szénpapír, stb. raktárban.

Spektrális javító műhely. Irásmunkák és sokszorosítások. Gép- és gyorsírási tanfolyam. — Schapitrograf tekercek. 5819

Bodnár József

Írógépvállalatnál Arad, Weitzer János-utca 11. Telefon 1141. sz.

Házeladások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladását, parcellázását közvetíteni vállalom. Az ország minden részében előjegyezve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízásokat kér

Halmi József

adásvételi közvetítő iroda.

Lakás: Deák Ferenc-u. 5. Telefon 726. 2300

Értesítem a n. é. közönséget, hogy a

száraz sóshal

Árusítást bevezettem a állandóan raktáron tartom Minden csütörtökön **élő halak** nagy választékban érkezek, melyet a meleg idő miatt piacra nem vihettek, így kizárólag üzletemben árusítottok. Legfinomabb cipókrém, cigarettahüvely, parafingyertya, gyufa, nagyban és kicsinyben. Első aradi zöldségajándék kivitelű üzlet. Vidéki rendeléseket, előleg vagy a pénz előzetes beküldése ellenében eszünkölök. Zöldségajándékokat, finom gyümölcsöt bármely mennyiségben veszek, a legmagasabb napi árrban. 1068

Lutvák József,

Arztalos Sándor-utca 8. Iatárurbán telefon 615. Péntek estétől szombat estig zárva. 1065

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcórt vakító fehérre varázsolja és eltünteti mindenféle arctisztatlanságot. **Ara egy tégelynek 2—K.**

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K — fill. Ibolya Doré hölgypor 2/K — fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **sz. CITRAS-sal.**

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád

gyógyszertárban Arad, Andrassy-tér 22. szám.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, verempező gyógybor, vérszegények, láb-badosók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 3 korona 60 fillér. Nagy palack ára: 6 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, gigitó, a gyomorra és belekre jóhatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegék részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidoi pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1345

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintésos ajánlok patkány- és egérintésos bacilus. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintésos szere, csak patkány- és egérintésos meg, emberre vagy állatra nem, veszélytelen, tehát mindenütt alkalmazható.

A patkány- és egérintésos bacillus árai:

1 kis adag 2—300 patkány kiirtására 12 K.

1 nagy adag 3—600 patkány kiirtására 20 K.

„Matteine”
vegyészeti laboratorium

Arad, Boros Beni-tér 1. szám.
Telefon 10—45. 501

6—1917. alapít. biz. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A néhai Weitzer János arad városi jótékony és közcélú alapítványról alkotott és a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter ur által 36383—1912. szám alatt jóváhagyott alapító levél 3. szakasz A) csoport 1. pontja alatt felvett 5000 koronából kiosztandó segélyek elnyerése iránt ezennel pályázatot irunk ki.

Ezen segélyek elnyeréséért pályázhatnak oly önhibájukon kívül szükségbe jutott aradi kisiparosok, akik nyilvános vagy társadalmi alaptól segélyben nem részesülnek.

A pályázati kérvények folyó

Évi augusztus hó 31-ig bezárólag Arad város polgármesteréhez, mint a Weitzer János jótékony alapítványi bizottság elnökéhez adandók be.

A segélyt kérvényező tartoznak a kérvényeikhez:

1. születési bizonyítványt,
2. erkölcsi bizonyítványt,
3. illetőségi bizonyítványt csatolni és 4. igazolni, hogy a pályázati kérvény beadását megelőzőleg Aradon legalább 10 (tíz) éven keresztül önálló ipari folytattak.

— Weitzer János jótékony és közcélú alapítványi bizottság 1917. évi július hó 1-én.

Varjassy Lajos s. k.
polgármester.

Ló és**marha-szórt**

bármilyen mennyiségben veszek a legmagasabb árért.

Meghívásra elmegyek.

Faesztergályos és kefekötő

munkások 10—12 korona napi bér mellett felvételnek

Maár Sándor

kefegyáros 5160

Deák Ferenc-utca 31-32
Telefon 1120.

Isiotes saláta-
készítmény:

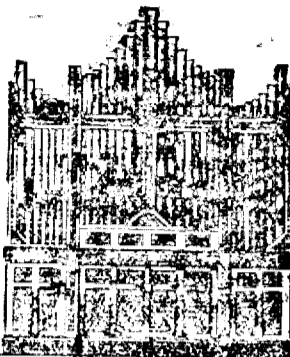
SALAT FIXTörvényo-
sen védve

salátafűszer használatra készen minden eost, olaj, bors vagy só-hozzáadétel nélkül. — Hatóságilag elismert kímélő pótlék.

Aradi képviselő: **László B. Jenő**, Arad, Kazinczy-u. 2.

Mindennyit kapható!

4865

Klink Sándor

orgona, zongora készítő. 5498

Lakik: Arad, Weitzer J.-utca 15.

Elvállal mindennemű orgona, zongora- és Harmonium átalakítást, javítást és hangolást a legjutányosabb árban. Zongorákat vesz és elad.

Mélyen tisztelt Háziasszony!

„EFFENDI” Seprő

a legjobb munkát végzi,
mert a seprők legjavát képi.

„EFFENDI” Seprővel

ha kísérletet tesz,
életében más seprőt nem vesz.

„EFFENDI” névre

ügyelni kérem,
a mi látható minden seprőnyelen.

„EFFENDI” Seprőt

fűszer-, festéküzletekben tartják,
hol vásárlásukat öfömmel várják.

4497

Neuman Testvérek

műmalom-, szesz- és élesztőgyárosok Aradon.

Ajánlják tiszta

gabona-élesztőjüket,

mely felülmúlhatatlan kelesztőképessége és tartósága folytán bel- és külföldi kiállításon kiüntetésben részesült.

5587

Eladó szőlő Lippán.

12 katasztrális hold elsőrendű szőlő, körülbelül 12 hold szilva, nemes gyümölcskert és szántóföldből álló birtok a tulajdonos elhalálása folytán szabad kézből eladó. — A szőlőhöz tartozik egy villaszerű lakóház, családház, nagy pince, kb. 500 hl. irtartalmu jökárhán levő szüretelő edényekkel, nagy ujonnan épült gazdasági épületek, pálinkafőzőház, 3 nagy kukoricakotárka, teljes borpince-felszerelés u. m. prések, szivattyúk stb. — Továbbá luxus és gazdasági kocsik, szánkó, lovak, stb. stb.

Ára 200.000 korona.

Felvilágosítást nyújt komoly vevőknek esakis szóbelileg „Hiltscher birtok” Lippa, Temes megye.

5618

Seidner Bernát és Fia**Marosborsa (Berzova)****fa- és mésztermelés.**

5588

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetéséért 10 fillér. Vas-
tagabb betűkkel 20 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat
aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1.20 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
Hirdetéseket délután 1/2 óráig ve-
szünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a
jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét,
amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában
nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

28 éves

iparos, ismerettség hiányában ezután óhajt
megismerkedni házasság céljából, jobb
családból való leánnyal. Leveleket lehe-
tőleg fényképpel kerek a kiadóba „Böl-
dog jövő” jelgére. 5595

Levelezés.

„Házvezető”

jelgére levél van a kiadóban. 5597

„Szerkesztő”

jelgére. Az említett napra 8 órakor este
a Hungaria oldalán, a Széchenyi utca-
ban. 5627

Alkalmazást keres.

Elegáns

fehértűmű varrás és monogrammm hímzés
elfogadtatik, házhoz is elmegy. Trombita-
utca 21. 5592

52 éves

keresztény pincemester, jó bizonyít-
ványokkal, állást keres. Cim a kiadó-
ban. 5598

Je családból

való asszony, 15 éves leányával, házve-
zetőknek ajánlik vidékre. Cim a
kiadóban. 5616

Gyakorlott

bérelszámoló és kalkulátor, hadmentes,
hosszabb iródi gyakorlattal bíró, azo-
nall belépésre állást keres. Megkeresé-
ket „Megbízható” jelgére kiadóba ké-
rek. 5615

Házvezető,

ki a háztartás minden ágában jártas, al-
kalmazást keres. Cim a kiadóban. 5617

Háziállat-szerzőnek

ajánlikok jobb családból származó sze-
rény igényű leány. A háztartásban jár-
tas, önállóan főz. Ca. M., Arad, Boros
Béni-tér 7., földsz. 7. 5621

Kereskedelmi

tanfolyamot végzett leány iródi alkalmá-
zást keres. Cim a kiadóban. 5626

Kim deutsches

nettes Fräulein sucht Stelle zu Kindern
A. O. Thököly Imre-u. 17. 5629

Alkalmazást nyer.

Tanuló felvétetik

Weisz Hugó fénykép szelét Aradon. 5609

Szeged,

fűszeres, főzős szakmában jártas, vala-
mint pénztáros leány, ki egyenlő elárul-
tónál, vidékre keresetlik. Ajánlatok fize-
tési igénnyel Fried Sandorhoz, Rostende 1.
Kisszentmiklós küldendő. 5598

Deutsches

bescheidenes Fräulein, welches im Haus-
halte mitarbeiten kann, wird zugleich
auch zu 3 grösseren Kinder, für 1 Sept.
gesucht, Andrássy tér 20., II. em. 14. 5600

Deutsches Kindergarten

die Kindergartenkurs absolvirt, lan-
ges Zeugnis von guter familie besitzt,
ohne Diarot spricht; wird gesucht zu
6 und 2 1/2 jährige Kinder Eintritt Ende
September. Szerényi, Arad, Neuman-
palota. 5589

Jókereskedő

fűt, tanuló felvevő Ker és Pál fűszer-
kereskedő, Arad. 5593

Keresek

egy tisztességes okleveles nevelőnőt, a ki
két gyermekemet a II. polgári osztályra
előkészítene. Fizetés 40 korona havonta
és teljes ellátás. Cim: Gurgiu Avramné
lelkészné, Zarándhódos (Aradon.) 5569

Házvezetőnő

intelligens, kerestetik azonnali belépésre,
ki a háztartás minden ágában járta-
sággal bír. Ajánlatokat „Házvezetőnő” jel-
gére a kiadóba ker. 5561

Szeptatós dala

azonnaira kerestetik. Jelentkezni Orczy-u.
8. sz., földszint 1. sz. 5559

Ügyes kizsgálónőt

keres „Minerva” Kúiser I. és Társa könyv-
kereskedés. 5577

18-19

éves hadjárva vidéki kis családhoz szo-
baleán nek kerestetik, hol jó bánásmód-
ban része-ül. Cim a kiadóban. 5580

Jó házból

való fiatal ember, gyakornoki állást azo-
nall belépésre elnyerhet. Roth József
utóda, Bővös-u. 3. 5588

Vas

és fűszerüzletben egy jókereskedő fű-
tanulónak felvétetik. Mencer A. Adolf,
Pankota. 5476

Tisztaságos,

szorgalmas mindenestül bejárónő, ki
padló kefézéshez ért, jó fizetéssel felvé-
tetik. Bathyány u. 23., I. em. 2020

Lakást keres.

Szept. 1. v. 15-ére

keresek 2 v. 3 szobás, esetleg garcon la-
kást, hol egy nagy terem legyen. Ajánla-
tokat kérem küldeni: Fischer Mór, üveg-
porcellán ületbe, Neuman-palota. 5591

Butorozott

szobát különbözű áttal keresek a Radnai-
uton, vagy közelében. Ajánlatokat kerek
Ländler, Dózsaakénygyár címen. 5594

Ge.macht.

möblierte Wohnung zwei eventuelle drei
Zimmer, Badzimmer und Küche Geff.
Anträge unter „Maria“ an die Adminis-
tration. 5623

Tejlesen

tiszta butorozott szobát keresek fürdő-
szoba és telefonhasználatú. Cim a ki-
adóhivatalban. 5624

1 vagy 2 szobás

butorozott lakást fürdőszobával keresek
szept. 1-re. Ajánlatot kérek a Kossuth
utcai gyógyfürdőbe. 5628

Keres

azonnaira, vagy november 1-re két eset-
le három szobás modern lakást. Választ
főposta postafiók 89 kerek. 5632

Elegánsan

butorozott, feltétlen tiszta szobát keresek.
Fürdőszobával és lehetőleg szanzorával.
Ajánlatokat Miltár verpligamagazin 8.
Arad-vár. 5578

Kiadó lakás.

Calmesan

butorozott alkofos szoba, fürdőszoba hasz-
nálattal, kiadó. Weitzer János u. 13. 5576

Vétel és eladás.

Eladó fűszerberendezés,

uzyanott képeslapok, levelepapír, cigarettá
hüvely, székrenyűpapír, továbbá talpvédő,
cipőkrém, harisnya, galér, keztü, szá-
laz, nyakkenő, köt pamut, cőna, cipő
füző gomb, ruhadíszek és számos más
cikk, nagy váasztékban, alkalmi áron
kaphatók. Türk Józsefnél, Forray-utca
3. sz. 5608

Tankönyvek és irászerék

legelőnyösebb bevásárlási forrása Minerva
Kúiser I. és Társa, Arad, Dobó utca 1.
(Ferenc-téri polgári fuiskola mellett) 5606

Eladó

2 drb. angol mognette fonteufl 450 koro-
náért. Brzsébet-körút 37., II. 12/a. 5590

Teljesen

új, elegáns hajtókosci, ugyszintén új
francia löszerszám eladó. Roth József
utóda, Bővös-u. 8 5610

Cse ép szabad. Bonn-féle.

kapható Apricht Miksa fakereskedésé-
ben, Arad, Vásár-tér 1. 5611

1 motor késmalom

60 lóerővel 3 hengeres és 2 kövel, 3 eme-
let magas, eladó. Kopp László, Angyalkut,
ujarant járás. 5625

20 Hektoliter

előrendű, tisztán kezelt ópálosi hegyi
bor eladó. Cim Zabán János, Varjassy
Lajos-utca 37. 5524

Tőgy- és esernyők

területeket bérbe veszek, esetleg felsze-
dett makkot bármily kis és nagy meny-
nyiregen veszek. Ajánlatokat kerek. Gol-
dis Kornél, Nadab. 5541

Egy míg használt egyenáramu

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi
Közöny kiadóhivatalában.

Új butorhitel 1

vétel és eladás, hitelkepes egyéneknek
resztletre kölcsönként adok készpenz-
fizetési árakon, — ebédli, háló és nap-
pali szoba berendezés, fa- és vasbutorok
nagy választékban kaphatók. Alíandó butor-
kiállítás Garai Karoly butorüzletében Ara-
don, Asztalos Sándor-utca 5. sz. Telefon
773. Kérem a címre megfigyelni. 2791

Stamoni részeje

és minden zenemű kapható. Deák Béla
könyv- és papírkereskedésében, Arad,
Forray-utca. Telefon 802. 4421

Veszek

uraktól levett férfi ruhát, valamint min-
denféle egyenruhát a legmagasabb áron.
Videkre is elmegyek. Bieier Ignác, Bocskó-
utca 1. 761

Veszek

használt, átfurt, boros, sörös, ásványvizés
es hordó dugókat 6 koronáért kilogram-
monként. Küldeményeket az Aradi Köz-
öny továbbít. 5000

Tégla

lőminőségben, nagy és kis mennyiségben,
jutányos áron kapható. Jiraszek iroda
Lovarda-u. 1. szám, telefon 1097., vagy
László iroda, Hasszinger-utca 5. szám, te-
lefon 747. szám. 5733

8-50 keronát

fizetek egy gram legfinomabb aranyért.
Zalogcédulákat a legmagasabb áron ve-
szek. Brandes órá- és ókeresész, Jó-
zsef főherceg-ut 12. szám. (Lutheránus
templom mellett.) 5518

Gyémántot és briliántot

a legmagasabb áron veszek. Brandes
D. József-főherceg-ut 12. Lutheránus-tem-
plom mellett. 5517

Finom esemegek 6

kapható Winkler József szőlőgazdaságá-
ban, Arad Bathyány-utca 11. 5547

Használt ólom

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadó-
hivatalban. 7892

Veszek

egész helyeggyűjteményeket, egyes
könyveket, könyvtárakat régi és új fest-
ményeket. Kerpel Issé könyvkereske-
dése. 901

Baromfiész

elleni szer, „Tikin” kapható egyedül Wajdits
gyógyszertárban, Ferenc-tér. Kis üveg 1.90
kor., nagy üveg 3-50 kor. 2847

Ingatlan.

Új ház,

tíz évig adómentes, uzyanott egy új ke-
rékár eladó. Vasóhíd u. 4., (a városi
kertetézet közelében) 5573

Két és egy emeletes

ház, a Pó-tér közvetlen közelében, no-
vemberre fűrés lakásokkal, eladó. Cim a
kiadóban. 5609

Magánház

6 szobával, gyümölcsös kerttel, eladó.
Purgly Lajosné-utca 180. 5602

Eladó

a vasút közelében jól jövedelmező ház,
nagy szőlőskerttel. Cim a kiadóban. 5579

Ellátás.

2-3 polgárlata

tanulót, teljes ellátásra felveszek. Sarlot
Domonkos-u. 25., Adámcsok-ház. 5604

Ellátásba

vennek 1-2 I-ső gimnazistát, ki fiamaai
járna, esetleg zongora használattal. Cim
a kiadóban. 5439

Két iskolás

leány teljes ellátásra felvették gyer-
mektelen háza-párnál. Bővebbet Klein
Ferenc Bővös-utca 5. 5510

Teljes

ellátásra fogadok 2 iskolás leányt, vagy
2 felnőttet, zongora használattal. Cim a
kiadóban. 5564

Különféle.

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek
a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-u.,
Barna Béla hirdetseli és hirdapirodájában
Ziinyi-u. és a Kossuth-utcai papírüzlet-
ben.

Egy murakósi

két és fél éves mént eicserélne ugyan-
ilyen idős, esetleg idősebb murakósi
kancáért a Takácsy Gazdaság, Kőr-
tőse. 5273

Oktatás.

Gyorstrát

tanít, olcsón és rövid idő alatt. Jelent-
kezni délután 2-4-ig Purgly Lajosné-
utca 180. 5601

Zeneakadémiát végzett

zongoratanító még pár órával rendel-
kezik. Cim a kiadóhivatalban. 5436

Gyógyászat.

Tyukszem

és minden hőrkeményedés ellen biztosan
ható szer, Hehs gyógyszerész tyukszem-
tapasa. A legmeggröztöttebb tyukszem a
tapasz párnápi használata után leveilik,
a győző fájdalom azonnal megszűnik.
Ára 1 korona. Hehs gyógyszerész, Földes
gyógyszertár Arad. 12

Dr. Schalkovszky

házbizadás elleni szer, biztos, kipróbált
ártalmatlan szer, rögön hat, ára 1 korona
50 fillér. Kapható Földes és Hehs gyógy-
szertárban. 12

„EIEROL“

Tojáskonzerváló érkezett
1 csomag 100 tojásához
elegendő. Ára 50 fillér.

Hánzu Nestor

drogueria- és illatszer-üzletében,
Arad. 5622

Nyomdai

tanulóleányok

jó fizetéssel

felvétetnek.

Cim a kiadóban.